

Uttalelser

Andre politiske saker

Arbeiderpartiets 63. ordinære Landsmøte 7. – 10. april 2011
Oslo Kongressenter, Folkets Hus, Oslo

<u>Uttalelser</u>	<u>1</u>
<u>Andre politiske saker.....</u>	<u>1</u>
<u>Arbeid gir velferd – Arbeiderpartiet trengs i kommunene!.....</u>	<u>3</u>
<u>Visjonsdokument: Den nye skoledagen</u>	<u>4</u>
<u>Internasjonal og sikkerhetspolitisk uttalelse</u>	<u>6</u>
<u>En aktiv alderdom og omsorg med god kvalitet.....</u>	<u>10</u>
<u>Morgendagens arbeidsplasser.....</u>	<u>12</u>
<u>Krafttak mot ufrivillig deltid</u>	<u>15</u>
<u>7. Ei fornyet arbeidslinje.....</u>	<u>17</u>
<u>8. Et styrket barnevern.....</u>	<u>19</u>
<u>Sterkere politisk styring av sykehusene.....</u>	<u>20</u>
<u>En energipolitikk for fremtiden</u>	<u>23</u>
<u>Miljøvennlige transportløsninger.....</u>	<u>25</u>
<u>Mer trygghet - mindre kriminalitet.....</u>	<u>28</u>
<u>En framtid for norsk landbruk.....</u>	<u>31</u>
<u>Frivillig innsats i et levende sivilsamfunn.....</u>	<u>33</u>
<u>Sjømat.....</u>	<u>35</u>
<u>16. Krever veto mot EUs tredje postdirektiv.....</u>	<u>37</u>
<u>18. Tannhelse.....</u>	<u>39</u>

Arbeid gir velferd – Arbeiderpartiet trengs i kommunene!

Arbeiderpartiet og fagbevegelsen har hatt en historisk oppgave. Å skape et samfunn der alle har muligheter. Der alle er med. Gjennom å ta hele landet og ressursene vi rår over i bruk har vi skapt verdier, som igjen har lagt grunnlaget for den velferden vi i dag tar for gitt. Vår måte å skape, dele og leve på gjør Norge til et godt land å leve og bo i for de aller fleste. Den norske modellen har vært en suksess.

Arbeid er nøkkelen til sterke individer, trygge familier og et godt samfunn. Skal vi sikre verdiskapingen og betale for velferden i framtiden trenger vi flest mulig i jobb. Derfor har arbeid til alle alltid vært Arbeiderpartiets viktigste sak. Vi har sikret Europas laveste ledighet gjennom finanskrisen. Siden 2005 har det blitt skapt 250 000 nye arbeidsplasser i Norge. 2 av 3 i privat sektor. Nå må vi sørge for at flere fullfører videregående opplæring, og bygge bro inn i arbeidslivet for dem som står utenfor. Vi skal fortsatt sikre at Norge har en robust økonomi, og vi skal fortsatt være best på å skape de nye jobbene.

For å komme dit vi er i dag har nasjonale og lokale myndigheter sammen bygget ut velferden. Når vi har nådd full barnehagedekning, er det våre ordførere og lokalpolitikere rundt i landet som har bygget barnehageplassene. Når vi har fått 12 000 nye årsverk i pleie og omsorg de siste fem årene, er det våre ordførere og lokalpolitikere rundt i landet som har ansatt flere folk. Når vi nå skal gjøre det neste store løftet; sørge for sykehjemsplass eller omsorgsbolig med heldøgns omsorg til alle som trenger det, er det våre ordførere og lokalpolitikere rundt i landet som skal bygge ut eldreomsorgen

Arbeiderpartiets politikk står på to likeverdige ben: Å skape og å dele. Verdiskaping og velferd. De henger nøye sammen. Vi vil ha et samfunn med små forskjeller og med uendelige muligheter. Trygge mennesker skaper mer. Derfor er fellesskapet og tryggheten for at velferdstjenestene er der når du trenger dem grunnlaget for et skapende næringsliv, og for at Norge går godt. Så alt henger sammen med alt. Arbeid gir velferd, og velferd gir arbeid.

I årene framover vil samfunnet vårt møte nye og store utfordringer. Det vi gjør i dag bestemmer hvordan landet vårt, og kommunen vår, vil se ut 20, 30 og 50 år fram i tid. Gjennom prosjektet Herfra til 2029 har Arbeiderpartiets medlemmer rundt omkring i landet debattert hvordan de ønsker sin kommune i årene framover. Våre lokale kandidater har en klar plan for framtida. For hvordan vi skal skape morgendagens arbeidsplasser. For hvordan vi skal gi de som trenger det en enda bedre omsorg. For hvordan vi skal videreutvikle de gode lokalsamfunnene.

Den 12. september skal vi vinne 462 valg – i fylker, kommuner og bydeler. Kampen om samfunnsretningen står hele tiden, gjennom de små skrittene og valgene vi tar hver dag. Derfor trenger vi Arbeiderpartiet i styringen av landet, fylkene og kommunene.

Visjonsdokument: Den nye skoledagen

Kunnskap er avgjørende for å løse morgendagens oppgaver. Arbeiderpartiet har som ambisjon at norsk skole skal være i verdenstoppen. I den offentlige fellesskolen forberedes barn og unge til aktiv og solidarisk deltakelse i et moderne, demokratisk og mangfoldig samfunn. Arbeiderpartiet vil fortsette arbeidet med å styrke kvaliteten i fellesskolen slik at flere elever lærer mer, fullfører og består.

Skoleutvikling tar tid og må baseres på kunnskap om hvilke tiltak som fungerer best. I årene fremover vil Arbeiderpartiet gradvis bidra til å bygge en mer helhetlig skoledag rundt elevene.

Visjonen om den nye skoledagen består av sju deler:

1. Mer tid til de viktigste oppgavene

Vi vil gi elevene mer tid til læring og mestring. Vårt mål er at skoleuka skal utvides til 30 timer, gjennom nye timer og et integrert SFO-tilbud midt på dagen. Vi vil også bidra til at skoledagen kan gjennomføres mer effektivt enn i dag. Elevene skal ha mulighet til å uttrykke seg på forskjellige måter, både teoretisk, praktisk, fysisk og estetisk. Vi vil gi elevene større mulighet til å fordype seg i fag etter egne interesser og forutsetninger. Økt samarbeid med arbeidslivet, lokalmiljøet og frivillige organisasjoner kan bidra til en mer variert, kreativ og skapende skoledag. Skolebygget bør være tilgjengelig for elevene også på ettermiddags- og kveldstid.

2. Tillit og støtte til lærerne

Lærerne er skolens viktigste ressurspersoner. Vi vil avbyråkratisere lærerrollen og gi den enkelte mer tid til undervisning og oppfølging. Flere yrkesgrupper i skolen kan bidra til bedre arbeidsdeling og et helhetlig støtteapparat rundt elevene. Vi vil utvikle kompetansekrav for lærere som også innebærer rett og plikt til å holde seg faglig oppdatert. Det er et mål at flere lærere har utdanning på masternivå, og flere av lærerutdanningene bør bli femårige. Alle rektorer skal få tilbud om skolelederutdanning og annen veiledning i arbeidet.

3. Trygghet for at alle elever lærer og utvikler seg

Alle mennesker er unike. Det betyr at barn og unge lærer i ulikt tempo og på ulike måter. Gjennom variasjon og et mangfold av undervisningsmetoder, kan skolen bidra til mer tilpasset opplæring innenfor rammen av fellesskapet. Alle elever skal møtes med store ambisjoner og tydelige forventninger. Tilbud om leksehjelp midt på dagen betyr at elevene kan gjøre seg ferdig med mesteparten av arbeidet i skoletiden. Elever som trenger ekstra hjelp og støtte eller særskilt oppfølging, skal få det. Ved forebygging og tidlig innsats vil vi løse problemene med en gang de oppstår. Gjennom en lese-skrive-regne-garanti vil vi bidra til at elever som sliter med grunnleggende ferdigheter, raskt får nødvendig støtte. Det er et mål at alle elever skal være tilknyttet en ordinær skole. Tilpasset opplæring bør skje innenfor rammen av et klassefellesskap.

4. Et inkluderende og trygt læringsmiljø

Læringsmiljøet skal være fritt for mobbing og utrygghet. Vi er villige til å gjennomføre omfattende tiltak for å ansvarliggjøre skoler der det forekommer mobbing. Det er de voksnes ansvar å hindre mobbing og å skape trygghet. Skolene må raskt slå ned på tilfeller av mobbing. Skolene må tilfredsstillende krav til helse, miljø og sikkerhet. Skolehelsetjeneste, rådgivning, karriereveiledning og oppfølgingstjeneste bør samordnes i en helhetlig

elevtjeneste. Foreldre og de eldre elevene skal ha vesentlig innflytelse i driftsstyret/samarbeidsutvalget.

5. En sunnere skolehverdag

Fysisk aktivitet skal inngå som en naturlig del av skoledagen, både gjennom fri lek og organiserte aktiviteter. Vi har dessuten som ambisjon at flere skoler skal legge til rette for at elevene har sunne skolemåltider. Sammen med fysisk utfoldelse vil dette bidra til økt konsentrasjon og bedre trivsel, noe som igjen betyr bedre læringsutbytte og et løft for folkehelsa.

6. En nasjonal fellesskole

Kunnskapsskolen som gir alle barn og unge like muligheter, sikres best gjennom en nasjonal og helhetlig skolepolitikk. I dag er tilfeldigheter og lokale forskjeller i for stor grad med på å avgjøre elevenes læringsutbytte. Vi vil derfor at fremtidige læreplaner og kompetansemål skal være nasjonale. Kartlegginger og prøveresultater skal følges opp med systematisk utviklingsarbeid. Vi vil stille krav om ledelse på alle nivåer i skolen. Kommuner skal ha skolefaglig kompetanse, ressurser og rutiner for å følge opp den enkelte skole. For å oppnå dette og sikre kompetansedeling, vil vi legge bedre til rette for at kommunene kan samarbeide om skoleeierrollen.

7. Statusløft for fag- og yrkesopplæringen

I år 2025 vil arbeidslivet kun ha behov for 3,5 prosent ufaglært arbeidskraft. Arbeiderpartiet vil derfor fortsette arbeidet med å heve kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen. Opplæringen må bli mer fleksibel og foregå på flere arenaer. Vi vil gjøre karriereveiledningen i skolen bedre slik at unge kan ta mer bevisste utdannings- og yrkesvalg. Vi må tilrettelegge for at utstyret på yrkesfaglige skoler er tilpasset dagens arbeidsliv. Vi vil vurdere ulike ordninger for opprustning av verksteder og utstyr. Vi vil styrke utstyrsstipendet. Arbeiderpartiet vil arbeide for å gjøre teorien mer praksisrettet. Alle på yrkesfag skal få læreplass eller et forsterket alternativt løp i skole, slik at de kan få fullført fagutdanningen. Dette er ett av flere viktige tiltak i kampen mot frafallet.

Internasjonal og sikkerhetspolitisk uttalelse

Frihet, solidaritet, likeverd og menneskers mulighet til medbestemmelse er hjørnesteiner i **Arbeiderpartiets verdigrunnlag**. Det betyr at vårt politiske engasjement strekker seg ut over Norges grenser. Gjennom internasjonalt samarbeid, kontakt og erfaringsutveksling bidrar vi til en sikrere og mer rettferdig verden for alle. Arbeiderpartiet er del av en verdensomspennende folkebevegelse, som kjemper for frihet fra ytre tvang og undertrykkelse, frihet fra sult og fattigdom, og frihet til utdanning, egen utvikling og medbestemmelse i samfunnet. Vår målsetning er at Arbeiderpartiet skal være Norges mest internasjonalt orienterte og forankrede parti. Fordi vi er en folkebevegelse skal vårt internasjonale engasjement ha en fremtredende plass i partiet og være bredt forankret i partiorganisasjonen.

Vår verden er i stadig endring. Det ser vi nå tydeligst i **Nord-Afrika og Midtøsten** hvor regimer som i tiår har holdt befolkningen nede, nå opplever at folk reiser seg med krav om forandring og demokrati. Arbeiderpartiet støtter disse legitime kravene. Norge vil støtte internasjonale initiativ til undersøkelse av menneskerettighetsbrudd foretatt under demonstrasjonene. Arbeiderpartiet krever at all voldsbruk mot fredelige demonstranter i regionen stanses.

Arbeiderpartiet hilser fremveksten av nye demokratiske politiske krefter i Nord-Afrika og Midtøsten velkommen. Utviklingen springer ut fra regionen selv og eies av innbyggerne i de enkelte land. De må selv styre utviklingen, mens oppgaven til det internasjonale samfunn, inkludert Norge, må være å støtte opp om prosesser som leder til frie og rettferdige valg, oppbygging av fungerende samfunnsinstitusjoner, kvinners økte innflytelse og økonomisk utvikling. Arbeiderpartiet vil søke samarbeid med demokratiske krefter som vokser frem, og dele av egen kompetanse og erfaring. Utviklingen i Nord-Afrika har tydeliggjort betydningen av et velfungerende internasjonalt nettverk av søsterpartier. Arbeiderpartiet vil også styrke vår kontakt med det israelske Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet vil fortsette innsatsen for å reformere Sosialistinternasjonalen og dens organer.

FNs sikkerhetsråds resolusjoner 1970 og 1973 ligger til grunn for Norges engasjement i Libya. Resolusjon 1973, som er mandatet for Norges militære deltakelse, er historisk fordi Sikkerhetsrådet for første gang, i tråd med prinsippet "Responsibility to Protect", har åpnet for at verdenssamfunnet bruker makt mot en stat for å beskytte sivile. Arbeiderpartiet mener at det er viktig at FN igjen spiller en avgjørende rolle i de fremste internasjonale og sikkerhetspolitiske spørsmål i verden. Det samler verdenssamfunnet, gir alle medlemsstater en stemme og styrker legitimiteten i tilfeller der operasjoner iverksettes. Arbeiderpartiet vil at deltakelse i FN-ledede fredsoperasjoner og styrking av FNs krisehåndteringsevne skal prioriteres.

Utviklingen i regionen må også få følger for det palestinske folk. Gjennom statsbyggingsprosjektet ledet av statsminister Fayaad er Palestina godt forberedt på uavhengigheten som må komme. Arbeiderpartiet ønsker en slutt på okkupasjonen. Vårt mål er en tostatsløsning basert på sikre og internasjonalt anerkjente grenser. Inntil det skjer må utbyggingen av ulovlige bosettinger opphøre og blokaden avvikles. Alle voldshandlinger må stanses. Vi oppfordrer alle parter til å engasjere seg i en genuin og reell dialog og fredsprosess. Vi støtter palestinerne kamp for en egen stat og står rede til å anerkjenne den palestinske staten.

I **Sør-Sudan** har folket gjennom en fredelig og internasjonalt anerkjent folkeavstemning klart stemt for uavhengighet. Vi hilser velkommen den nye staten. Vi oppfordrer lederne i sør, så vel som i nord, til å sikre at opprettelsen av republikken Sør-Sudan skjer på fredelig vis. Samtidig som vi deler gleden ved at målet om en uavhengig stat snart er nådd, vil vi oppfordre ledelsen i den kommende staten å rette all innsats inn på å skape et godt samfunn å bo i for alle innbyggerne. En levedyktig stat er avhengig av et demokratisk statsapparat og gode institusjoner. Hovedansvaret for sikre økonomisk og sosial utvikling, så vel som borgernes medbestemmelsesrett uavhengig av etnisitet, kjønn eller religion vil ligge på Sør-Sudans egne myndigheter. Arbeiderpartiet ønsker, innen de ressurser vi har tilgjengelige, å fortsette den politiske dialog og det praktiske samarbeid som er etablert med våre partnere i SPLM.

Norge er fortsatt sterkt engasjert i **Afghanistan**. Norske menn og kvinner gjør hver dag en viktig innsats for Afghanistan i FNs, NATOs og ikke-statlige organisasjoners tjeneste. Vi vil uttrykke dyp medfølelse med de som har mistet sine kjære, og med dem som har blitt såret eller skadd i slik tjeneste. Vår militære tilstedeværelse er basert på et klart FN mandat. Vi er i Afghanistan fordi verdenssamfunnet gjennom FN mente at landet under Taliban var et arnested for internasjonal terrorisme og en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. Vi er der for å støtte det afghanske folk og den folkevalgte regjeringen som vil ha et internasjonalt nærvær for å trygge landets sikkerhet, og vi er i Afghanistan i solidaritet med våre NATO allierte. Samtidig er det klart at Norge ikke skal være militært tilstede i Afghanistan en dag lengre enn nødvendig. Men når vi skal trekke oss ut vil vi gjøre det i tett samforståelse med afghanske myndigheter, FN og NATO. Løsningen på Afghanistans sikkerhetsutfordringer er ikke militær, men politisk. En dialog mellom ulike parter i konflikten vil være nødvendig. For å sikre videre utvikling i landet må alle internasjonale krefter jobbe målrettet med landets myndigheter. Norge står i fremste rekke hva gjelder sivil innsats. Vi innretter innsatsen slik at den skal bidra til å forberede afghanske myndigheter til gradvis å overta større ansvar, slik at internasjonale bidrag kan trappes ned.

Gjennom den afghanske grunnloven og sin tilslutning til en rekke internasjonale konvensjoner har de afghanske myndigheter forpliktet seg til like rettigheter for menn og kvinner. Veien er fortsatt lang å gå. På grunn av sikkerhetssituasjonen er kvinners bevegelsesfrihet sterkt redusert. Økt sikkerhet er avgjørende for kvinners deltakelse i samfunns- og arbeidslivet, og dermed også Afghanistans utvikling. Det er viktig med en bred debatt om norsk sivil og militært engasjement i Afghanistan.

Kvinner og menn som representerer Norge i internasjonale operasjoner og konfliktområder fortjener vår anerkjennelse og en verdig oppfølging etter endt tjeneste. Tjenesten kan for noen være svært belastende. Personell som blir skadet, fysisk eller psykisk må sikres god oppfølging. Arbeiderpartiet vil sørge for bedre oppfølging av veteranene.

Maktforholdene i verden er i endring, politisk så vel som økonomisk. Vi har så langt kommet godt igjennom den økonomiske krisen som fortsatt spiller seg ut i USA og EU. Med vår åpne økonomi vil utviklingen i verdensøkonomien, ikke minst i Europa, likevel kunne få betydning også for norske bedrifter og industri. Rike land i OECD-kretsen har i dag om lag 16 prosent av verdens befolkning, men nesten 70 prosent av verdensproduksjonen. Samtidig klatrer land som bl.a. Kina, India, Brasil og Sør-Korea på alle rankinglister, inkludert innen økonomi, teknologi og infrastruktur. Verdens økonomiske tyngdepunkt forskyves, og med økt økonomisk makt til nye land vil ambisjoner om økt politisk innflytelse følge. Dette vil prege Norge og må derfor påvirke vår politikk.

Globale utfordringer som krever globale løsninger må ha en sentral plass i vår kontakt med disse landene. Ikke minst gjelder det klima- og globale økonomiske spørsmål. Globaliseringen medfører at utenriks- og andre politiske områder i økende grad sammenveves. Vår utenriks-, økonomiske og næringspolitikk må samlet styrke norsk konkurransedyktighet og bidra til utviklingen av ny og fremtidsrettet industri. Vi vil videreutvikle våre landspesifikke dialoger hvor betydningen av menneskerettigheter og godt styresett fremheves.

Arbeiderpartiet ønsker en internasjonal rettsorden, der forhold mellom land er basert på felles kjøreregler. FN er det sentrale organet for å sikre dette. I dag fatter G20 mange beslutninger på globale utfordringer, noe som kan svekke legitimiteten av beslutningene. Arbeiderpartiet mener at kontakten mellom FNs generalforsamling og G20 må struktureres og formaliseres. Vi vil også at G20 utvikler et system med regional representasjon.

Nordområdene må fortsatt være Arbeiderpartiets viktigste strategiske satsningsområde i utenrikspolitikken. I Nord møtes mange av våre største utfordringer og muligheter. I årene som kommer vil vi at Norge skal fremme en fredelig og bærekraftig utvikling i Arktis med respekt for den internasjonale havretten. Arbeiderpartiet vil sørge for en bærekraftig forvaltning i området. Vi vil ta i bruk mulighetene, samtidig som vi skal beskytte miljø og fisk. Undertegningen av **avtalen om maritim avgrensning og samarbeid i Barentshavet og Polhavet er historisk**. Det er av avgjørende nasjonal betydning at det etter så mange år med forhandlinger er kommet til enighet i det viktigste utestående spørsmålet mellom Norge og Russland.

Krisen ved atomkraftverkene i Japan viser tydelig at risikoen ved atomkraft er uakseptabelt høy. Arbeiderpartiet vil arbeide for å redusere den globale avhengigheten av atomkraft. Samtidig må satsingen på alternative energikilder og teknologi intensiveres. Økt fokus på alternative energikilder, inkludert vindkraft, vil bidra til å redusere klimautslippene, og bidra til utvikling av grønn industri og fremtidsrettede arbeidsplasser.

Vi har sett positive nedrustningstrekk det siste året, ikke minst gjennom den nye START-avtalen inngått mellom USA og Russland. Arbeiderpartiet vil fortsette vår sterke innsats for ytterligere **nedrustning** så vel innen tradisjonell og humanitær, som atomrelatert nedrustning.

Mens Europa og USA fokuserer på å håndtere en økonomisk krise som har ført til redusert vekst og økende arbeidsledighet i mange land, står vi i fare for at vestlige lands vilje og evne til å bidra til å **bekjempe global fattigdom** reduseres. Arbeiderpartiet vil holde fast på målet om at minst en prosent av BNI skal brukes til utviklingsformål. Bekjempelse av fattigdom, og fokus på skole, utdanning og helse er avgjørende for å løfte nye millioner ut av en livsbane som allerede ved fødsel låser mennesker til et liv i stor nød.

Økonomiske nedgangstider og høye matvarepriser rammer de fattigste hardest. FN-estimer viser at tallet på underernærte personer kan ha steget til 1 milliard i 2009. Vi må intensivere innsatsen om vi skal nå FNs tusenårsmål innen 2015. Målsetningen om å halvere antall personer som lever i absolutt fattigdom er innen rekkevidde, hvis vi har vilje. Barsedødeligheten er redusert, ikke minst på grunn av vaksinasjonsprogrammer. Arbeiderpartiet vil at Norge skal gå foran for å sikre retten til rent vann internasjonalt. Vi vil arbeide for at utviklingsland ikke presses til reguleringer som svekker offentlig eierskap og gode vanntjenester. Arbeiderpartiet vil fortsatt ta et krafttak for å redusere barnedødelighet og for bedret mødre helse. Krig og konflikt bidrar til redusert utvikling. Arbeiderpartiet har en

stolt, lang tradisjon i å engasjere seg i freds- og forsoningsarbeid. I dagens verdensbilde blir et slikt engasjement stadig viktigere.

Naturressurser kan både være kilde til konflikter i verden, og bidra til å forlenge dem. Væpnede gruppers kontroll over mineralgruver bidrar til å finansiere konflikter og opportunistiske grupperinger, det ser vi blant annet i Kongo og Great Lakes området. Arbeiderpartiet vil bidra til å redusere mulighetene for at det internasjonale markedet blir et marked for **konfliktmineraler**. Vårt mål må derfor være å få på plass internasjonale regler og standarder som sørger for åpenhet, samt å sikre mekanismer for sporing av konfliktmineraler. Norge må samarbeide tett med blant andre USA og EU for å få på plass internasjonale regler, som sikrer nasjonal kontroll av naturressursene og at inntektene kommer befolkningen til gode. Kimberly-prosessen kan være en god mal for et effektivt regelverk. Videre oppfordrer vi regjeringen om å få på plass en norsk, nasjonal ordning på dette området. Norge må fortsatt være aktive i EITI, som jobber for større åpenhet og innsyn i gruve – og oljeindustriene, også for selskaper og aktører som faller utenfor amerikanske eller europeiske regler. Norge må være aktive i regionale arbeidsgrupper som arbeider med regulering av mineralindustrien i Great Lakes området, og støtte Kongos bestrebelser i å nå kriteriene for et snarlig medlemskap i EITI.

Vi kan glede oss over å bo i et land hvor **likestilling mellom kjønnene** er blant de fremste i verden. Forholdene ligger best til rette for økonomisk vekst, en jevnere fordeling av ressursene, og en bedre sikkerhetssituasjon i samfunn hvor likestillingen står sterkt. Å overvinne kjønnsrelaterte utfordringer er avgjørende for å bekjempe fattigdom, sult og sykdom. Likestilling er derfor positivt ikke bare for kvinnene det gjelder, men også for menn, barn og samfunnsutviklingen som helhet. Derfor vil Arbeiderpartiet fortsette kampen for å bedre kvinners kår i verden. Ungdom spiller en viktig rolle i et hvert lands utvikling, og vil derfor være et fokusområde.

Norge har vært et foregangsland for å fremme FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325. Arbeiderpartiet vil ta ansvar for at denne følges opp. Vi er blant annet opptatt av å sikre kvinners representasjon i fred- og forsoningsprosesser. Skal vi nå disse målene, må vi øke antall kvinner innen forsvar- og sikkerhetsområdet også her i landet. Arbeiderpartiet fordømmer bruk av **seksualisert vold og voldtekt mot kvinner og jenter som et våpen i krig og konflikt** og vil arbeide for å bekjempe slike handlinger. Vi vil bidra til å støtte ofre og bekjempe straffefrihet. Vi vil også reise dette spørsmålet i internasjonale fora, slik at den internasjonale innsatsen skal bli ytterligere forsterket. Ofrene må sikres gode og fullverdige helsetjenester.

*Denne uttalelsen tar for seg et begrenset antall aktuelle internasjonale tema. Arbeiderpartiets internasjonale engasjement og politikk er mye bredere og kommer fullt til uttrykk i vårt **program og landsmøteuttalelser fra 2009**. Regjeringens internasjonale program er beskrevet i Soria Moria II. Samlet uttrykker disse dokumentene Arbeiderpartiets og regjeringens politikk.*

En aktiv alderdom og omsorg med god kvalitet

De nærmeste årene blir vi flere eldre over 67 år. Dette er pensjonister som ønsker å leve et aktivt liv. De vil delta i organisasjons- og arbeidslivet. Arbeiderpartiet vil at det skal være mulig å leve en aktiv alderdom. Vi vil bruke elderrådene aktivt.

Blant annet gjennom pensjonsreformen, er det lagt til rette for at flere kan bidra i arbeidslivet også etter normal pensjonsalder. Eldre skal selv kunne velge hvor og på hvilken måte de ønsker å være aktive, ikke bli presset ut av arbeidslivet fordi de ikke er «effektive» eller «moderne» nok. Arbeiderpartiet vil satse på møteplasser og bedre kulturtilbudet. Gjennom universell utforming skal samfunnet bli bedre tilgjengelig for alle. Også flere boliger må være universelt utformet. Folk skal ha mulighet til å bo lengst mulig i eget hjem

En god eldreomsorg til alle som trenger det

Ikke alle kan være aktive i alderdommen. Da er det viktig å ha gode velferdsordninger som tar vare på hele mennesket. Det har skjedd en rivende utvikling i eldreomsorgen. De siste 20 årene har det vært en dobling av antall årsverk innenfor pleie og omsorg. Men fortsatt er det mangler. Noen får ikke den hjelpen de trenger. Andre får ikke plass på sykehjem. Andre igjen ønsker å bo hjemme, men får ikke nødvendig hjelp for å få det til.

Det er behov for et løft for eldreomsorgen. Verdighetsgarantien er en sentral del av dette. Forskrift om verdig eldreomsorg slår fast at den enkelte eldre skal ha en forsvarlig boform, et variert og tilstrekkelig kosthold, normal døgnrytme og noen å snakke med. Den rød-grønne regjeringen har økt det øremerkede tilskuddet til bygging av nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger med 40 prosent. Vi har også styrket kommunenes økonomi med 47 milliarder kroner siden 2005. Det har gitt kommunene rom for å satse på pleie og omsorg.

Kommunene bør prøve ut tilbud om omsorgsteknologi i form av trygghetspakker til alle over 70, som kan inneholde trygghetsalarm, røyk og lekkasjevarslere, inngangskontroll og fallsensorer.

Eldreomsorgen er et offentlig ansvar. Mange ideelle organisasjoner bidrar med gode tjenester som et supplement til offentlig drift. Når det offentlige velger å be andre enn egne virksomheter yte tjenester, og det offentlige betaler for dette, kan ikke kontraktene direktetildes til enkelttilbydere. Det er likevel mulig å forbeholde konkurransen til ideelle organisasjoner. Arbeiderpartiet ønsker ikke en kommersialisering av eldreomsorgen. Dersom kommunene velger å la andre yte tjenestene, bør de vurdere å benytte seg av muligheten til å forbeholde kontraktene til ideelle organisasjoner. Det er også viktig at kontraktene har en så lang varighet at de som yter tjenestene, ønsker å satse på kompetanseoppbygging.

Arbeiderpartiet har lagt fram en plan for å få flere plasser og ansatte i pleie og omsorg og satte i 2009 et mål om full sykehjemsdekning i 2015. En god eldreomsorg med full dekning av sykehjemsplasser, omsorgsboliger og hjelp hjemme til dem som trenger det, betyr at kommunene – sammen med den enkelte – må vurdere hvilket tilbud den enkelte skal ha. Får du ikke den hjelpen du trenger, skal det være klagemuligheter hos fylkesmannen. Rettighetene krever penger slik at kommunene følger opp. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke kommuneøkonomien også i årene som kommer.

Særlig innsats for demente

Demens er en av de største utfordringene innen eldreomsorgen. Demens gir svekket hukommelse, dårligere evne til å orientere seg og til å kommunisere med andre. Mange mestrer ikke helt hverdagslige gjøremål. Det er det omtrent 70.000 med demens i Norge i dag. En kvart million er berørt, om vi regner med de pårørende. Av de som bor i sykehjem har 8 av 10 demens. Demens er den klart viktigste årsaken til at eldre får behov for sykehjemsplass.

Dette må vi ta hensyn til når vi bygger ut eldreomsorgen. Store institusjoner med mange etasjer og lange korridorer er ikke gode steder for demente å bo. Alle de 12.000 plassene som bygges ut innen 2015, skal være tilpasset demente. Det skal bygges små boenheter med fellesskap og tilgang til utearealer. Vi vet også at de som jobber med demente, trenger kompetanseutvikling. Det vil Arbeiderpartiet sikre.

Noe av det viktigste vi kan gjøre, er å gi de tusener av demente som bor hjemme et dagtilbud, et sted å gå og møte andre, bli aktivisert og stimulert. Det avlaster pårørende, utsetter behovet for institusjonsplass og det gir bedre livskvalitet for den enkelte. Derfor vil Arbeiderpartiet foreslå en ny finansieringsordning for etablering og drift av dag- og aktivitetstilbud for demente. Når vi har bygget ut nok plasser, vil Arbeiderpartiet lovfeste en plikt for kommunene til å ha et slikt tilbud. Arbeiderpartiet tar nye viktige skritt mot en verdig alderdom.

Arbeiderpartiet vil:

- bruke eldrerådene aktivt.
- gjennomføre verdighetsgarantien
- prøve ut tilbud om omsorgsteknologi i form av trygghetspakker til alle over 70, som kan inneholde trygghetsalarm, røyk og lekkasjevarslere, inngangskontroll og fallsensorer.
- at kommunene, sammen med den enkelte, må vurdere hvilket tilbud den enkelte skal ha
- styrke kommuneøkonomien også i årene som kommer.
- at alle de 12.000 plassene som bygges ut innen 2015, skal være tilpasset demente. Det skal bygges små boenheter med fellesskap og tilgang til utearealer.
- foreslå en ny finansieringsordning for etablering og drift av dag- og aktivitetstilbud for demente. Når vi har bygget ut nok plasser, vil Arbeiderpartiet lovfeste en plikt for kommunene til å ha et slikt tilbud.

Morgendagens arbeidsplasser

Arbeid til alle er Arbeiderpartiets viktigste mål. Verdiskapning er grunnlaget for velferd. Derfor vil Arbeiderpartiet føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for full sysselsetting og et nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv. Arbeiderpartiet er et næringsparti. Vi vil ha gode vilkår for bedriftene. De valg vi gjør i dag, får store konsekvenser for hvordan næringslivet ser ut om 20 år. Som et lite land med åpen økonomi, kan vi ikke bli best i alt, men satser vi, kan vi bli best på noen områder. Norge må satse strategisk på de områdene hvor Norge har spesielle forutsetninger for å lykkes – blant annet reiseliv, energi, miljøteknologi, maritim og marin sektor.

Et konkurransedyktig næringsliv for framtida

Eksportrettet industri og eksportrettede tjenesteleverandører utgjør en viktig del av sysselsettingen og verdiskapningen i Norge. Gjennom en ansvarlig økonomisk politikk, samarbeid med partene i arbeidslivet, konkurransedyktige rammevilkår og en aktiv handelspolitikk, legger vi til rette for konkurranseutsatt næringsliv. Kraftkrevende industri kan oppleve at produksjonen flytter ut hvis begrensning i CO₂-utslipp og handel med CO₂-kvoter fører til ekstra kostnader eller påslag i kraftprisen. Industri som er truet av slik ”karbonlekkasje” må ivaretas i Norges arbeid med EU om nytt kvotedirektiv og i utformingen av det nasjonale regelverket.

Et framtidrettet næringsliv legger grunnlaget for morgendagens arbeids- og næringsliv. Tjenesteytende sektor er en stor del av den norske økonomien. Arbeiderpartiet vil satse på innovasjon også i denne sektoren. Arbeiderpartiet har som mål å styrke og stimulere innovasjonsevnen i bedriftene, så vel som i offentlig sektor. Vi vil bygge opp under og videreutvikle de sterke nærings- og kompetansemiljøene vi har rundt om i landet. Den sterke norske tradisjonen med bedriftsdemokrati og medbestemmelse på arbeidsplassen, er en stor fordel for bedriftenes innovasjonsevne. Det vil vi bygge videre på.

Gjennom innovasjon og gründervirksomhet skal mange av framtidens arbeidsplasser skapes. Arbeiderpartiet mener det offentlige må legge til rette for at folk som har gode ideer til nye bedrifter og konsepter, skal få gjort ideene sine til virkelighet. Det er mange gode støtteordninger for gründere i dag. Disse skal vi styrke og forbedre i årene som kommer.

Høy kompetanse

Den norske befolkningen har et høyt utdanningsnivå. Satsing på utdanning, næringsrettet forskning og kompetanseutvikling er viktig i Arbeiderpartiets næringspolitikk. Arbeidskraften utgjør over 70 prosent av nasjonalformuen. Investeringer i arbeidsstokkens kompetanse gir stor gevinst, både for den enkelte og for samfunnet. Hvordan vi som nasjon forvalter våre menneskelige ressurser, vil være avgjørende for framtidig vekst og velferd. At flere fullfører videregående skole og muligheter for livslang læring, er viktige satsingsområder.

Arbeiderpartiet skal satse mer på forskning. Det er ingen motsetning mellom grunnforskning, forskning rettet mot viktige samfunnsoppgaver og næringsrettet forskning og utvikling. Arbeiderpartiet vil styrke næringsrettet forskning, med særlig vekt på produkter og tjenester som fremmer miljø og energieffektivisering. Samtidig vil vi fortsatt prioritere strategiske satsinger. Like viktig som økte ressurser til forskning, er det å se på sammenhengen mellom ressurser og resultater. Målet må være å sikre god kvalitet.

Enklere for næringslivet

Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen arbeider aktivt med å forenkle hverdagen for de små og mellomstore bedriftene. Små aksjeselskap skal unntas fra revisjonsplikt. Dette er det største forenklingstiltaket noen sinne. Arbeiderpartiet vil sette et tallfestet mål for forenkling for næringslivet og vil arbeide videre med forbedring og forenkling av den elektroniske dialogen mellom bedriftene og myndighetene.

I Norge har vi et godt og målrettet offentlig virkemiddelapparat rettet mot næringslivet. Samtidig er det alltid rom for forbedringer. Behovene endrer seg. Det offentlige virkemiddelapparatet, som Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet, må fungere helhetlig, være treffsikkert.

Arbeiderpartiet er bekymret for at store utviklingsprosjekter i industri- og næringsliv ikke i stor nok grad får benyttet seg av virkemidlene under Innovasjon Norge og SIVA. Det er varslet en gjennomgang i løpet av året av virkemidlene for å gjøre de mer treffsikre - også for store bedrifter og prosjekter. Denne gjennomgangen må også utrede muligheten for å bedre tilgangen på risikokapital ved særlig store utviklingsprogrammer i industri- og næringsliv.

Strategisk satsing

Framtidens bedrifter springer ut av det næringslivet vi har i dag. Kompetansen i maritim sektor var en forutsetning for at olje- og gassnæringen lyktes. I dag er norsk offshoreindustri og -leverandører, som en høyteknologisk og kompetansedrevet sektor, fremst i verden på miljø. Vi vil ha en strategisk satsing på miljøteknologi. Ved å satse der vi er gode, legger vi samtidig grunnlaget for knoppskyting og innovasjon i tilleggende næringer. Enkelte tradisjonelle næringer, som mineralnæringen, er i ferd med å finne nye markedsmuligheter. Samtidig må vi satse på nye områder, som nanoteknologi og marin bioprospektering.

Vi har en internasjonalt rettet industri som går i spissen for å forene industriproduksjon og miljøvennlighet. Vannkraft har gjort det mulig å utvikle norsk industri. Framtidens verdiskaping avhenger av at vi evner å nyttiggjøre våre ressurser.

Bygg- og anleggsnæringen sysselsetter mange og er blant våre største næringer målt i verdiskaping. Ved å bli flinkere til å lære fra en byggeprosess til en annen, kan næringen lettere forhindre feil og sløsing med ressurser. Skal vi nå målet om mer miljøvennlige og energieffektive bygg, må næringen bli enda bedre på kvalitet, produktivitet og innovasjon.

Aktivt statlig eierskap

Aktivt statlig eierskap er en sentral del av næringspolitikken. Mens høyrepartiene ønsker å redusere det statlige eierskapet betydelig, vil Arbeiderpartiet opprettholde omfanget av statens eierskap på dagens nivå. Vi vil bidra med kapital til statlig eide selskaper der det er fornuftig for verdiskaping og framtidsrettede arbeidsplasser.

Staten skal være en aktiv, langsiktig og profesjonell eier. Økt globalisering, økte krav til selskapers samfunnsansvar og høy teknologisk endringstakt har betydning for utøvelsen av eierskapet. Det krever et dynamisk eierskap og fleksibilitet.

I strategisk viktige selskaper er det avgjørende at hovedkontor blir værende i Norge. Vi mener statlig eierskap til våre felles naturressurser er det beste virkemiddelet for å ta vare på disse verdiene. Staten skal bidra til langsiktig vekst og industriell utvikling i norske selskaper.

I tillegg til forventninger om verdiskaping og god avkastning, skal selskapene være ledende i arbeidet med samfunnsansvar, teknologi og kunnskap, menneskerettigheter, klima, miljø og arbeidstakerrettigheter. Staten forventer også at statlig eide bedrifter stiller opp med læreplasser. Lederløningene skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsdrivende.

Statlig medvirkning er nødvendig for å sikre nye bedrifter god nok tilgang på risikokapital. Arbeiderpartiet vil øke investeringskapitalen til Investinor for å stimulere til økte investeringer i tidlig fase, og dermed fremvekst av nye bedrifter. Samtidig ser vi at såkornfondene er i ferd med å bli fullinvestert. Derfor vil Arbeiderpartiet raskt etablere nye landsdekkende såkornfond.

Arbeiderpartiet vil:

- føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for et nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv
- legge til rette for at folk som har gode ideer til nye bedrifter og konsepter, skal få gjort ideene sine til virkelighet
- sette et tallfestet mål for forenkling for næringslivet og arbeide videre med forbedring og forenkling av den elektroniske dialogen mellom bedriftene og myndighetene
- opprettholde omfanget av statens eierskap på om lag dagens nivå
- at det offentlige virkemiddelapparatet, som Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet, skal være treffsikkert og virkemidlene, spille sammen og omfatte både små og store prosjekter
- vil etablere nye landsdekkende såkornfond og øke investeringskapitalen til Investinor
- at statlig eide selskaper skal være ledende i arbeidet med samfunnsansvar, teknologi og kunnskap, menneskerettigheter, klima, miljø og arbeidstakerrettigheter. Staten forventer også at statlig eide bedrifter stiller opp med læreplasser.
- styrke det politiske engasjementet og samordne virkemidlene for reiselivet.

Krafftak mot ufrivillig deltid

Arbeiderpartiet ønsker å redusere ufrivillig deltid både i offentlig og privat sektor. Gjennom samarbeid med arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner vil vi ta et krafftak for å nå dette målet. Arbeiderpartiet vil styrke innsatsen mot ufrivillig deltid og for retten til heltid, gjennom å foreslå nye lovendringer. En bedret kommuneøkonomi vil gi mulighet for å øke antallet årsverk i helse- og omsorgsyrkene, og dermed også antallet heltidsstillinger.

1. Lovbestemt reell stillingsprosent

Mange deltidsarbeidstakere tar ofte ekstravakter, og har for eksempel i praksis en 80 prosentjobb mens de etter arbeidsavtalen kun har en 60 prosentjobb. Selv om arbeidstaker også etter gjeldende rett kan kreve at arbeidsavtalen skal reflektere den reelle arbeidstiden, kan dette være en vanskelig prosess. Arbeiderpartiet ønsker lovendring i arbeidsmiljøloven slik at arbeidstakere som vil ha høyere stillingsandel og som over tid jevnlig har arbeidet utover avtalt arbeidstid, skal ha krav på økt stilling tilsvarende det man har hatt av ”merarbeid”. Definisjonen av ”over tid” må utredes nærmere. Det må være i tilfelle være unntaksbestemmelser som tar høyde for sesongvariasjoner, og at merarbeid har vært nødvendig i en avgrenset periode for å dekke opp andre arbeidstakeres rettigheter til redusert arbeidstid osv.

2. Lovbestemt fortrinnsrett for deltidsansatte

Det skal gjennomføres en evaluering av fortrinnsretten i arbeidsmiljøloven § 14 – 3. for å sikre at arbeidsgiver ikke usakelig bruker argumenter om vesentlig ulempe for virksomheten. Arbeiderpartiet vil gjøre fortrinnsretten for deltidsansatte i arbeidsmiljøloven § 14 – 3 reell, slik at deltidsansatte som ønsker det og er kvalifiserte, kan få utvidet stilling fremfor at det blir foretatt nyansettelser. Partene bør ta ansvar for å styrke kompetansen hos tillitsvalgte og arbeidsgivere slik at flere saker bringes inn til tvisteløsning.

3. Lovbestemt drøftingsplikt

Arbeiderpartiet vil innføre lovregulert plikt for større arbeidsgivere til regelmessig å drøfte bruk av heltidsstillinger med de tillitsvalgte. En drøftingsplikt vil øke arbeidsgivers bevissthet om ufrivillig deltid og heltid, og sikre dialog på arbeidsplassen om dette. Dette vil også styrke partenes rolle. Ofte vil høyere stillingsandeler og heltid være bedriftsøkonomisk lønnsomt for arbeidsgiver.

4. Lovbestemt plikt til arbeidsplaner med tilrettelegging for heltid

Arbeiderpartiet vil at arbeidsplaner etter arbeidsmiljølovens paragraf 10.3, som utarbeides i samarbeid med arbeidstakeren og tillitsvalgte, skal være et virkemiddel for å redusere ufrivillig deltid og få mer heltid.

5. Tiltak mot ufrivillig deltid og for heltid må inngå i Likestillingslovens aktivitets- og redegjørelsesplikt.

Det bør vurderes å klargjøre at arbeid for å redusere ufrivillig deltid og øke heltid inngår som oppfylgning av aktivitets- og redegjørelsespliktene i Likestillingslovens paragraf 1a om plikt til å arbeide for likestilling. Tiltak mot ufrivillig deltid og for heltid vil da i så fall også komme inn under rapporteringen i årsberetningene iht. til denne lovparagrafen, og dermed ikke medføre økt byråkrati.

Andre nødvendige tiltak:

6. Treårig forsøksprogram – spredning av gode eksempler

Flere lokale forsøk er et effektivt tiltak for å få ned ufrivillig deltid og få flere på heltid. Stortinget har i statsbudsjettet 2011 vedtatt et treårig forsøksprogram med en ramme på 75 millioner kroner. Pengene skal gå til forsøksprosjekter som tar for seg endret organisering av arbeidet innenfor den enkelte virksomhet, samt forsøk rettet mot etter- og videreutdanning som kan styrke den enkeltes mulighet til å komme over i heltidsarbeid. Det er viktig at dette programmet følges nøye opp. Arbeiderpartiet mener dessuten det er viktig at det etableres et system for at gode eksempler spres og tas i bruk.

7. Innsats fra partene i arbeidslivet

Det er avgjørende at partene i arbeidslivet trapper opp innsatsen mot ufrivillig deltid og for heltid ytterligere, både i privat og offentlig sektor. Arbeidsmiljøloven har bestemmelser som gir partene adgang til å avtale fleksible arbeidstidsordninger, også i helgene. Dette gir partene betydelig rom for å benytte løsninger som vil redusere omfang av ufrivillig deltid samtidig som vernehensyn blir ivaretatt. Arbeiderpartiet mener turnusordninger og innretningen på disse må være en del av partenes ansvar. Sammen med partene vil vi drøfte mer fleksible dispensasjonsordninger. Likestillingen av skift og turnus, som den rødgrønne regjeringen har gjennomført, øker kompensasjonen for natt- og søndagsarbeid. Dette kan gjøre det mer attraktivt å arbeide i helgene. Dette kan redusere problemet med å dekke helgevaktene i helse- og omsorgssektoren, og dermed bidra til å redusere omfanget av ufrivillig deltid.

8. Sammen for en bedre kommune

Programmet: *Sammen for en bedre kommune* skal bl.a. basere arbeidet på erfaringene fra Kvalitetskommuneprogrammet. Avtalepartene vil i fellesskap stimulere kommunenes arbeid for gode tjenester til innbyggerne. Reduksjon av deltidsstillinger i kommunene er en viktig del av prosjektet. Programmet skal stimulere til lokale prosjekter som søker å løse utfordringene knyttet til heltid/deltid og bidra til erfaringsoverføring slik at erfaringene fra de lokale prosjektene spres til alle norske kommuner.

9. Statistikk, forskning og evaluering

Det bør forskes videre på årsakene til og konsekvensene av ufrivillig deltid og manglende heltidsstillinger, sørge for god nok statistikk, og sikre at innsatsen fra myndighetene, partene i arbeidslivet og andre evalueres på en skikkelig måte.

10. Politisk behandling

Det viser seg at politisk behandling av utfordringene knyttet til uønsket deltid gir positive utslag både på gjennomsnittlig stillingsstørrelse og på andelen heltid. Dette er et ledelsesansvar. Arbeiderpartiet vil sette kampen mot ufrivillig deltid på dagsorden i alle kommunestyre og fylkesting, sørge for at tiltak gjennomføres og at lover og regler følges. Samtidig vil vi styrke samarbeidet med fagbevegelsen nasjonalt og lokalt i kampen mot ufrivillig deltid. Arbeiderpartiet vil skolere egne folkevalgte i det å være folkevalgt og arbeidsgiver.

7. Ei fornyet arbeidslinje

Arbeiderpartiet har alltid stått fremst i kampen for arbeid. Vi setter ”arbeid til alle som jobb nummer en”. Vi plasserer arbeidslinja som grunnleggende pilar for velferdspolitik og likestilling. Sånn vil det fortsatt være. Samtidig må arbeidslinja endres i takt med endringer i arbeidsliv og befolknings sammensetning.

Norge klarte seg svært bra gjennom finanskrisen. Vi har Europas laveste arbeidsledighet. Vi skaper flere nye jobber, flest i privat sektor. Denne suksessen er ingen tilfeldighet, men resultat av bevisst politikk og god styringsevne. Vi har en modell som etterspørres internasjonalt og som brukes av både Verdens Økonomiske Forum og OECD som suksess-eksempel. Den norske modellen er bedre rustet enn mange andre lands til å håndtere omstilling og kriser. Det betyr selvfølgelig ikke at vi skal hvile på laurbærene.

Vi har fått til mye. Samtidig er det utfordringer som gjenstår. De neste tiårene vil befolknings sammensetningen endre seg og vi får flere eldre. Konkurransen i internasjonale markeder setter press på den norske modellen. Migrasjonen øker. Vår velferdsstat må ta høyde for slike utfordringer. Vi må tenke framover.

Kampen mot sosial dumping er høyt prioritert i Arbeiderpartiet. Vi vil ikke ha et arbeidsliv der useriøse bedrifter konkurrerer om å underby hverandre på faglige rettigheter. Arbeidslivet skal fortsatt sikre en lønn å leve av. Vi skal også ha et raust arbeidsliv som gir læring og plass for alle til å utfolde sine evner og ressurser. Vi vil fortsatt balansere rettigheter med plikter. Vi vil ha et samfunn der innsats belønnes. Våre oppskrifter virker; et omstillingsdyktig næringsliv, en sterk offentlig sektor, et godt trygdesystem som omfatter alle og et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet.

Arbeid er velferd

Jobb er det viktigste virkemidlet vi har for å forhindre fattigdom. Å være i jobb gir inntekt, bidrar til å skape sosial identitet og status, sosiale nettverk og personlig utvikling. Det har også en helsemessig gevinst. Det er sterk sammenheng mellom arbeidsledighet og helseproblemer. Arbeid gir verdighet.

Altfor mange med nedsatt funksjonsevne ønsker jobb, men finner ikke plass i dagens arbeidsmarked. Mange innvandrere opplever hindre med å komme inn i et norsk arbeidsliv. En rekke deltidsarbeidende ønsker mer jobb. Ungdom sliter med raskt å finne arbeid. Mange på uførepensjon ønsker å kunne bruke noe av sin arbeidsevne. Og mens mange av dagens eldre har fått nok ved oppnådd pensjonsalder, er det også en del av de som ønsker å gi litt til. Dette er arbeidskraft som samfunnet trenger. Enda viktigere er at dette er arbeidsevner og ressurser som folk ønsker å tilby.

Ny arbeidslinje

Vi har lyktes godt i arbeidsmarkedspolitikken. Men vi må gjøre mer. Et inkluderende arbeidsliv dreier seg om å gjøre arbeidslivet langt mer åpent enn hittil for folk med reduserte funksjonsevner, arbeidsevner, kompetanse eller språkferdigheter. Et inkluderende arbeidsliv dreier seg om å hindre barrierer for folk som av ulike grunner blir diskriminert. Et inkluderende arbeidsliv dreier seg om å skape nødvendig og kreativt mangfold. Her må vi bli bedre.

Vi vil derfor arbeide videre med å stimulere til økt sysselsetting blant grupper som nå har vanskelig for å få innpass på arbeidsmarkedet. Vi må bli bedre i å gi den enkelte hjelp til å

utnytte sine evner og kvalifikasjoner til å komme i arbeid og aktivitet. Det er det velferdsreformen i NAV dreier seg om. Samtidig må vi jobbe med det vi kan kalle en fornyet arbeidslinje. Vi må utvikle en effektiv strategi for at personer med redusert funksjons og arbeidsevner kan gi sitt bidrag til verdiskaping og fellesskap i arbeidslivet.

Fordi befolkningen er mangfoldig i sin arbeidsevne må også arbeidslivet åpnes for et mangfold av jobber. Arbeidslivet må se etter hva folk kan og ikke etter hva de ikke kan. ”Bevisbyrden må snus”. Arbeidslivet må ha plass til alle, enten de har stor eller liten arbeidsevne. På den måten sikrer vi individets velferd, inntekt og verdighet. Samtidig sikrer vi at velferdsstaten er bærekraftig også etter hvert som det blir flere alderspensjonister enn i dag.

Virkemidlene

Velferdsstaten må stadig fornyes. Mange av verktøyene er allerede på plass, men vi må gjøre nye grep og styrket innsats for å bistå folk med å finne egnet arbeid. Dette handler blant annet om å åpne arbeidslivets porter innenfra. Dette dreier seg langt på vei om å utvikle og forsterke ordninger som kan føre til at flere med redusert arbeidsevne får ta del i det ordinære arbeidslivet.

Syssettingsstrategien for funksjonshemmede skal sikre at de med nedsatt arbeidsevner får lettere tilgang til arbeidslivet.

Kvalifiseringsprogrammet sikrer de som ellers er avhengige av økonomisk sosialhjelp en inntekt og mulighet for å kvalifisere seg til arbeid. Programmet er vellykket og mange kommer i jobb. Dette må vi fortsette med.

Forsøksordningen med *tidsubestemt lønnstilskudd* skal videreføres og forsterkes. Dette skal øke muligheten for at de som har redusert arbeidsevne kan komme inn i ordinært arbeid.

Et fortsatt *høyt nivå på tiltaksplasser* er viktig for å sikre arbeidstrening og kvalifisering for utsatte grupper.

Vi vil ha flere lavinntektsfamilier i *aktivitet*, i stedet for på passive stønader

Ungdomsgarantien er et viktig virkemiddel for å sikre ungdom jobb eller utdanning.

Vi vil intensivere innsatsen for å skape jobber som utnytter mangfoldet av arbeidsevner folk kan tilby, og vi viderefører våre ambisjoner om å sikre ungdom utdanning, yrkesopplæring, lærlingplasser eller arbeid.

8. Et styrket barnevern

Alle barn og unge i Norge har krav på omsorg med stabilitet, kontinuitet og trygghet i oppveksten. Dagens barnevern hjelper flere barn og unge enn tidligere. Flere barn og foreldre tar kontakt med barnevernet for å få hjelp. Det tyder på at tilliten til barnevernet har økt.

Regjeringen har siden 2005 styrket barnevernet betydelig økonomisk og ressursmessig. Til tross for dette har barnevernet store utfordringer.

Arbeiderpartiet viser til at regjeringen har satt i gang en evaluering av barnevernet.

Målsettingen med evalueringen er å få til en organisering som sikrer det enkelte barn på en best mulig måte. Evalueringen skal blant annet se på ansvarsfordelingen mellom det statlige og kommunale barnevernet, mellom offentlige og private tjenesteytere. Ulike barneverntiltak, vilkårene for fosterhjem og barnvernsloven skal gjennomgås. Arbeiderpartiet mener at rettighetene til barn og unge som barnevernet har ansvaret for, også må vurderes. Dette gjelder også for aldersgruppen 18-23 år.

Arbeiderpartiet mener barn under barnevernets omsorg har krav på tilbud som er forutsigbare og har en god faglig kvalitet, uansett om det er det offentlige eller andre som yter de konkrete tjenestene. Ideelle organisasjoner er et viktig supplement til offentlige barneverntjenester. For at Barne- og ungdomsetaten skal kunne gi det enkelte barnet et best mulig tilpasset tilbud, er vi avhengig av blant annet de ideelle institusjonenes kompetanse på barnevernfeltet.

Regjeringen bes om legge fram en vurdering om hvordan ideelle organisasjoner kan få bedre rammevilkår i anbudsprosesser. Ordningen med å forbeholde tilbud til ideelle organisasjoner, må videreutvikles.

Skoler, naboer og barnehager har ansvar for å sende inn bekymringsmelding til barnevernet når dette er riktig. Kommunene har et ansvar for at alle bekymringsmeldingene blir fulgt opp. En styrket kommuneøkonomi legger grunnlaget også for et styrket barnevern. I tillegg er 240 millioner kroner øremerket det kommunale barnevernet i 2011. 400 nye stillinger er fordelt til kommunene. Over 80 prosent av landets kommuner har fått styrket sin barneverntjeneste. På landsbasis øker antall ansatte i barnevernet med 12 prosent. Kommuner som ikke selv har bygd opp tilstrekkelig faglig kapasitet i barnevernet, må samarbeide med andre.

Arbeiderpartiet vil understreke at barnevernet skal være et sikkerhetsnett som hjelper barn og unge til rett tid. Hjelpetiltak og omsorgstiltak skal tilpasses det enkelte barns behov. Tiltakene skal tilpasses barna. Barna skal ikke tilpasse seg tiltakene.

Sterkere politisk styring av sykehusene

Arbeiderpartiet skal sikre og utvikle et moderne, trygt og tilgjengelig sykehusstilbud til alle. Det skal være folks helsetilstand som avgjør hvilket tilbud man får, ikke bakgrunn, økonomi eller hvor man bor. Samhandlingsreformens intensjoner og framdrift må ha betydning for utviklingen av sykehusene. Et solidarisk og felles tilbud må utvikles i offentlig regi. Grunnleggende velferdstjenester skal ikke privatiseres eller kommersialiseres. Arbeiderpartiet vil videreutvikle helsetilbudet i nært samarbeid med fagbevegelsen.

Norge har spredt bosetting. Vi skal derfor ha en desentralisert sykehusstruktur, som sikrer nærhet til spesialisthelsetjenester og trygg tilgang til fødetilbud og akutthjelp. For å sikre høy og likeverdig behandlingskvalitet for alle pasienter, er det samtidig viktig å samordne de spesialiserte tjenestene. Dette kan bety at enkelte sykehus skal gjøre andre oppgaver enn i dag. Også samhandlingsreformen vil kreve en annen oppgavefordeling enn i dag.

Ingen lokalsykehus skal legges ned. Vi trenger både de små og de store lokalsykehusene for å møte utfordringene med en større andel eldre og flere pasienter med kroniske og ikke-smittsomme sykdommer. Det er viktig og nødvendig at videreutviklingen av tilbudet ved de enkelte sykehusene tar utgangspunkt i de lokale forholdene.

Organiseringen av arbeidet i sykehusene, må ta utgangspunkt i faste ansettelser og en planmessig kompetanseutvikling, som bidrar til alle ansattes kunnskap brukes til å videreutvikle god kvalitet på tjenesten. Ufrivillig deltid skal reduseres. Framtidens helsetjeneste krever flere ansatte med god kompetanse. Dette er en av de største utfordringene vi står overfor i helsepolitikken. Utdanning av helsepersonell er et offentlig ansvar. Et sterkt og oppdatert offentlig helsevesen er den viktigste garantien for at vi klarer å utdanne nok helsepersonell og sikre nødvendig spesialistkompetanse. Utdanningsløpet må ivareta kvalitet og rekruttering til alle deler av landet.

Det er snart 10 år siden staten overtok sykehusene. Underveis er det gjort små og store endringer i organiseringen. Det har skjedd omfattende modernisering og omstilling av spesialisthelsetjenesten. Vi er nå bedre rustet til å følge med på den rivende utviklingen i medisinsk teknologi og forskning. Det er stort potensial for innovasjon i helsesektoren.

Vi har klart å fortsette den positive utviklingen med bedret overlevelse for store pasientgrupper. Nå lever nesten to tredeler av oss mer enn 5 år etter en kreftdiagnose, mens det for to tiår siden var under halvparten. Antallet som dør av hjerte- og karsykdommer er redusert med over en tredel i samme periode. Nå dør det 7000 færre av hjerte- og karsykdommer hvert år enn på begynnelsen av 90-tallet.

Den rød-gønne regjeringen har økt investeringene i helsesektoren betydelig. Det er langt flere pasienter som behandles og helseforskningen er styrket. Økonomien i sykehussektoren er nå under kontroll. Det gir rom for nye satsninger. Det skal vi bruke til bedre kvalitet, høyere pasientsikkerhet og et bedre tilbud til sårbare grupper, som kronikere, rusavhengige og psykisk syke. Arbeiderpartiet vil forsterke innsatsen mot narkotika blant annet gjennom å etablere flere behandlingsplasser. Arbeiderpartiet er åpne for å vurdere nye virkemidler i arbeidet mot narkotika.

Resultatene taler for et fortsatt statlig eierskap og at de sentrale pilarene i sykehusreformen videreføres. Foretaksmodellen kan likevel forbedres.

Helsepolitikken må ha legitimitet i befolkningen og være underlagt politisk styring. Fra 2005 har styrene også bestått av flere aktive politikere. Det skulle bidra til bedre lokal forankring. Arbeiderpartiet mener at dette målet ikke er oppnådd godt nok. Styrene i foretakene bør derfor evalueres. De ansattes rett til medbestemmelse må være en viktig del av denne evalueringen. Videre bør det opprettes mer faste strukturer for dialog og forankring mellom de regionale helseforetakene og lokale myndigheter. Det bør også belyses hvorvidt de ansattes rett til medbestemmelse er godt ivaretatt.

Vi må sikre god og tydelig politisk styringen av sykehusene. Helseministeren har et overordnet og politisk ansvar for sykehusenes virksomhet, og sykehusene skal sørge for at styringssignalene blir utført. Dette må tydeliggjøres gjennom hyppigere foretaksmøter og formidling av klare styringssignaler gjennom statsbudsjettet, de årlige oppdragsdokumentene og i foretaksmøtene. Eksempler på viktige målkrav er bedre behandlingskvalitet, reduserte ventetider, flere læreplasser, reduksjon i bruk av ufrivillig deltid i helseforetakene og mer forutsigbarhet for de ideelle aktørene som leverer tjenester til helseforetakene. Gjennom årlige orienteringer om utvikling og status på området, bør også Stortinget involveres i den langsiktige styringen av spesialisthelsetjenesten. Nasjonale prioriteringer gjøres på folkevalgt nasjonalt nivå, blant annet gjennom Nasjonal helse- og omsorgsplan.

Erfaringene tilsier at endringer i foretaksstrukturen kun bør gjøres i foretaksmøtet og ikke av styrene alene. Det bør åpnes for at virksomheter under de regionale helseforetakene, som ikke yter spesialisthelsetjenester, kan organiseres som foretak og ikke som aksjeselskap. Arbeiderpartiet mener det er behov for en evaluering av de regionale helseforetakene, med særlig vekt på rolle, størrelse, funksjon og styrer. Det er også behov for at prosessene rundt investeringsbeslutninger styrkes.

Uønskede hendelser og skader i sykehus kan reduseres vesentlig. Erfaringer fra sykehus som har satt i verk særlig tiltak, har vist at det er mulig. God organisering kan redusere ventetider, og pasientene får raske og forutsigbare behandlingsforløp. Særlig er dette viktig for pasienter med alvorlig og langvarig sykdom, som for eksempel kreft. Fristbrudd er uakseptabelt. Vi må sikre at tilgangen til nye behandlingsmetoder og nye medisiner er lik over hele landet. Samtidig må vi sikre at behandlingen er trygg og effektiv. Forskning og utvikling er viktig for kvalitet og kompetanse. Vi må styrke satsingen på helseforskning. Ambulansetjenesten må være et offentlig ansvar, og det er et mål med stor grad av offentlig eierskap.

Det er et overordnet mål å oppnå god tilgjengelighet og likeverdighet i tilbudet av tannhelsetjenester i hele landet. Siden 2005 er utdanningskapasiteten på personell økt, og det er bevilget midler til bedre tannhelse hos personer i rusomsorgen.

Med grunnlag i erfaringene som nå er gjort med foretaksmodellen vil Arbeiderpartiet:

- at det gis tydelige politiske styringssignaler til de regionale helseforetakene gjennom statsbudsjettet, de årlige oppdragsdokumentene og foretaksmøter
- at Stortinget orienteres årlig om utviklingen og status i spesialisthelsetjenesten
- at det gjennomføres en evaluering av de regionale helseforetakene med særlig vekt på, rolle, størrelse, funksjon og hvordan styrene fungerer. Evalueringen bør trekke på eksterne, og involverte parter skal høres.
- at det utredes hvordan planleggingen og beslutninger om investeringer kan gjøres bedre, og at økonomistyring, finansiering, regnskap og revisjon gjennomgås.
- at det gjennomføres tiltak for å styrke samarbeidet mellom lokale myndigheter og sykehusene/foretakene.

- at det innføres hyppigere foretaksmøter for å bedre styringen av de regionale helseforetakene
- gå inn for at endringer i antall foretak og opptaksområde kun kan avgjøres i foretaksmøte

Arbeiderpartiet vil sette pasienten i fokus og heve kvaliteten, og vil derfor

- at det etableres behandlingsforløp for alvorlig og langvarig sykdom, som kreft
- styrke helseforskning og etableres samarbeid med våre naboland på dette området
- at det etableres rutiner som sikrer likeverdig tilgang til behandling over hele landet
- at det etableres flere helseregister, også ikke-samtykkebaserte, for å heve kvaliteten på behandlingen og øke overlevelse etter alvorlig sykdom
- innføre krav til jevnlig brukerundersøkelser ved sykehusene
- at ambulansetjenesten i større grad har psykiatrisk personell
- vurdere å innføre flere metoder for tidlig testing av kreft
- bedre samordningen av høyspesialisert medisinsk behandling

En energipolitikk for fremtiden

Norsk petroleumsvirksomhet har i løpet av 40 år skapt arbeidsplasser og gitt store inntekter til det norske samfunnet. Inntektene fra petroleumsvirksomheten har gitt oss et pensjonsfond som nå er på over 3000 milliarder kroner. I dag har vi 250 000 arbeidsplasser over hele landet direkte eller indirekte knyttet til petroleumsvirksomheten. Vi har bygget opp en verdensledende leverandørindustri. Utviklingen av denne næringen har stor betydning for arbeidsplasser og næringsutvikling.

Det er viktig at det gradvis, og i tråd med hva som er teknologisk og miljømessig forsvarlig, åpnes nye leteområder og at utvinningsgraden i felt i produksjon økes. Tilgang på nye arealer vil bety svært mye med hensyn til å opprettholde investeringsviljen, kompetansen og verdiskapningen innen oljeindustrien i Norge. Norsk sokkel må være konkurransedyktig også i framtiden. Rammene for petroleumsvirksomheten i Barentshavet og det nordøstlige norskehav som nå blir fastsatt i den nye forvaltningsplanen, vil gi et godt grunnlag for å utvikle den norske petroleumsindustrien og bidra til arbeidsplasser og bosetting i våre nordligste fylker. For Arbeiderpartiet er det viktig å legge til rette for utvikling i hele landet. Ved tildeling av nye lisenser for leting og produksjon skal det legges vekt på lokale ringvirkninger i form av kompetanse og arbeidsplasser.

Kunnskapsinnhenting i tråd med de krav som stilles til en konsekvensutredning i de uåpnede deler av Nordland VI, Nordland VII og Troms II, vil gjøre det mulig å gjennomføre en konsekvensutredning i løpet av kort tid om det fattes beslutning om det.

Arbeiderpartiet vil fortsatt føre en aktiv tildelingspolitikk for nye lisenser, samtidig som at det legges til rette for stor aktivitet fra et mangfold av selskaper i modne områder på norsk sokkel. Økt utvinningsgrad fra felt i produksjon og nye funn i åpnete områder vil gi store verdier til samfunnet og fortsatt høy sysselsetting. Det store oljefunnet i Sverdrup prospektet gir grunn til optimisme. Det skal derfor være viktig med et fortsatt høyt nivå på forskning og utvikling. Dette inkluderer økt bruk av gassen innenlands. I den videre utviklingen av norsk petroleumsvirksomhet må Petoro styrkes for å kunne ivareta en viktig rolle som pådriver for økt utvinning.

40 års erfaring viser at vi med kombinerte strenge krav til helse, miljø og sikkerhet kan drive utvinning av olje og gass med liten risiko og samtidig skape arbeidsplasser til havs og på land til glede for dagens og fremtidens generasjoner.

Energipolitikk

God tilgang på fornybar elektrisk kraft til en konkurransedyktig pris skal fortsatt være et konkurransefortrinn for vår industri og vårt næringsliv. Økt fornybar kraftproduksjon og energieffektivisering gjør det mulig å konvertere fossil energibruk. De to siste årene har vi opplevd uvanlig kalde og tørre vintre, med høye kraftpriser og store forskjeller mellom regioner i Norge som resultat. Dette inkluderer økt bruk av gassen innenlands. Vannkraftens dominans i vår energiforsyning har gitt oss Europas høyeste fornybarandel, men også en sterk sårbarhet for variasjoner i nedbør og temperatur. Svakt overføringsnett har gitt uakseptabelt store forskjeller i kraftpris mellom regioner. Disse utfordringene må møtes gjennom en offensiv politikk for:

- Energieffektivisering og økonomisering, blant annet gjennom å styrke Enova
- Økt produksjon av fornybar energi

- Utbygging av et effektivt og robust linjenett for overføring av kraft

Innføring av tiltak som automatisk strømmåling (AMS), utvikling og bygging av lavenergi- og passivhus, høye krav til energieffektivitet i nye bygg og energiltak i eksisterende bygninger vil over tid være viktige skritt mot et mer energieffektivt samfunn. I den sammenhengen er det også viktig å følge opp bioenergi strategien og sikre målrettet og koordinert virkemiddelbruk for økt utbygging av bioenergi.

Når grønne sertifikater kommer på plass i 2012, vil det bidra til å utløse ny kraftutbygging. Norge er rikt på muligheter for utbygging av vannkraft gjennom småkraft og oppgradering og effektivisering av eksisterende kraftverk. Vi må ha tilstrekkelig saksbehandlingskapasitet, slik at prosjektene ikke blir forsinket. Vi må sikre prosedyrer som er tilpasset strømmen vi vil få av mindre utbyggingsprosjekter i årene som kommer. Myndighetene må kunne behandle søknadene effektivt, samtidig som hensynet til miljø ivaretas.

I tillegg til flere vannkraftprosjekter vil et grønt sertifikatmarked også gi økt utbygging av vindkraft, noe som også vil kunne gi muligheter for utvikling av vindkraftindustri i Norge og flere arbeidsplasser. Statens rolle i forhold til vindkraftindustrien må være å støtte forskning og utvikling, herunder støtte til pilot- og demonstrasjonsprosjekter.

Et robust linjenett for overføring av kraft er helt nødvendig for forsynings sikkerheten i landet. Vi står foran flere store utbyggingsprosjekter. Det må da gjøres en grundig jobb i forhold til lokale interesser når kraftlinjeprosjekter skal gjennomføres. Storsamfunnet må så langt det er mulig redusere belastningen slike prosjekter påfører lokalsamfunn.

Et effektivt linjenett er også avgjørende for å få distribuert ny kraftproduksjon ut i markedet. Ny fornybar produksjon er i stor grad uregulert kraft som produseres i en tid på året hvor behovet er lite i Norge. Av hensyn til lokal verdiskapning og den klimagevinsten som ligger i å erstatte fossil energi med fornybar må vi derfor ha god flyt av kraft både mellom regioner i Norge og mellom land i Europa. En god flyt av kraft mellom landsdeler og med utlandet er avgjørende for å verne mot sterke og brå prisøkninger på strøm slik som vi har opplevd de siste årene. Overføringsnett for kraft mellom Norge og utlandet sikrer nødvendig kraftutveksling og kraftsikkerhet, og har denne vinteren vært helt nødvendig for å sikre tilstrekkelig kraft. Vi er avhengige av import fra nabolandene våre når vi opplever tørrår og kalde vintre.

Arbeiderpartiet mener det er viktig å få en bred gjennomgang av den langsiktige energiutviklingen i Norge og er glad for at regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg med et bredt mandat - Energiutvalget. Arbeiderpartiet mener det er riktig at utvalget blant annet skal vurdere:

- kraftbalansen frem mot 2030 og 2050
- størrelsen på kraftutvekslingen med utlandet
- virkningene av ulike tiltak på industriutvikling, næringsliv og husholdningene
- hvordan forbruket kan begrenses
- problemstillinger knyttet til fyllingsgrad i vannmagasinene

Arbeiderpartiet mener at tiltakene fra dette utvalget - herunder spørsmålet om ytterligere utbygging av overføringsnettet til utlandet - må vurderes opp mot hensynet til mest mulig forutsigbare og like priser for næringsliv, industri og husholdninger over hele landet.

Miljøvennlige transportløsninger

Arbeiderpartiet vil ha gode kommunikasjoner og transportmuligheter over hele landet. Veier, jernbane, havner og luftfart binder landet sammen, og er av avgjørende betydning både for befolkning og næringsliv. Regjeringen har satt i gang tidenes satsing på samferdsel. Denne satsingen på vei, bane, havner og farleder må fortsette i årene framover. Økt framkommelighet, bedre sikkerhet og miljøhensyn skal ligge til grunn for Arbeiderpartiets samferdselspolitikk. Både distriktenes og byenes behov må ivaretas. Fylkesveinettet må sikres nødvendige midler til drift og investeringer.

Regjeringen vil legge fram en ny nasjonal transportplan i 2013. Arbeiderpartiet vil involvere hele partiorganisasjonen i arbeidet med denne planen. Regjeringen har i gjeldende transportplan tatt initiativ til å prøve ut forskjellige modeller for organisering og finansiering av samferdselsprosjekter med sikte på en mest mulig effektiv utnyttelse av ressursene i sektoren. I forbindelse med arbeidet med neste NTP er det naturlig å gjennomgå disse erfaringene.

Jernbane for framtida

Rødgrønn politikk har de siste årene gitt oss en formidabel økning i investeringene i og fornyelsen av jernbanen. Eksempelvis er nytt dobbeltspor med dobbelt rutetilbud åpnet mellom Sandnes og Stavanger, snart ruller 50 nye NSB-tog inn i landet, og i 2012 vil kapasitet og rutetilbud på Østlandet bli forbedret. Arbeiderpartiet vil understreke at en videre satsing på utbygging, vedlikehold og drift av jernbanestrekningene må være høyt prioritert også i den neste nasjonale transportplanen. Arbeiderpartiet vil at samferdselsprosjekter kan gjennomføres med prosjektfinansiering ved egne utbyggingsselskaper med statlig, fylkeskommunal og kommunalt eierskap, for å sikre rask og forutsigbar gjennomføring. Arbeiderpartiet forutsetter at de strekninger som er prioritert i Nasjonal transportplan, realiseres først.

Klima og kollektivtransport

Transportsektoren står for om lag en tredel av utslippene av CO₂ i Norge. I tillegg kommer utslipp av NO_x og annen lokal forurensing. En klimavennlig transportsektor krever bedre tilrettelegging for kollektivtransport og redusert biltrafikk i de store byene. Transportsektoren må også ta i bruk nye og mer klimavennlige energibærere, både til lands og til vanns. En klimavennlig transportpolitikk krever derfor flere virkemidler, som utbygging av infrastruktur for kollektivtransport, restriksjoner på bilbruken i de store byområdene, en helhetlig transport- og arealplanlegging og utvikling og bruk av ny teknologi.

Fylkeskommunene har ansvaret for den lokale kollektivtransporten. Etter at store deler av det tidligere riksvegnettet ble overført til fylkeskommunene, fikk fylkene for budsjettåret 2010 en økning i rammeoverføringen på 1 milliard kroner. Den nye oppgavefordelingen var begrunnet med at fylkeskommunene lettere kunne se areal- og transportplanlegging og infrastruktur i sammenheng og at de kunne legge til rette for en god fordeling mellom investering i infrastruktur, drift og vedlikehold og tilrettelegging for kollektivtransport. Fordelingen av drifts- og vedlikeholdsmidlene mellom fylkene skjer etter tekniske beregningsmodeller.

Det er de siste årene også åpnet for at bompenger kan brukes til å finansiere investering og drift av kollektivtransporten. Gjennom belønningsordninga for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene, støtter staten opp under de byene som ønsker å vri transportmønsteret over til kollektiv. Det er viktig at fylkeskommunene utnytter de ulike virkemidlene de har og satser bevisst på å støtte opp under økning i kollektivandelen.

Staten må gjennom sitt kjøp av jernbanetransport, bygge opp under den areal- og transportplanleggingen og kollektivsatsingen som bykommuner og fylkeskommuner legger opp til. Dette er særlig viktig i de sentrale byområdene.

Et nasjonalt kollektivløft

Den sterke befolkningsveksten i de større byområdene de neste 20 årene, skaper ekstraordinære transportbehov. I de større byområdene i Norge forventes en befolkningsvekst på 28 prosent fra 2010 til 2030. Befolkningsveksten krever vesentlig kapasitetsøkning i transportsystemet, uavhengig om veksten er med bil eller tas av miljøvennlige transportformer. Prognosene viser at det *daglig* vil foretas rundt 2 millioner flere reiser i de ni største byområdene i 2030 enn i 2010.

En ensidig bilbasert trafikkvekst vil bli betydelig dyrere for samfunnet enn en trafikkvekst som håndteres med kollektivtransport og sykkel, og vil øke klimautslippene med 20 prosent. Hvis trafikkveksten tas av kollektivtransport og sykkel, vil klimautslippene øke marginalt. Togtrafikken og den øvrige kollektivtrafikken må nå løftes inn i Nasjonal transportplan (NTP). Arbeiderpartiet vil at Nasjonal transportplan skal være en helhetlig plan som styrer utviklingen i sektoren i ønsket retning. Det er viktig for å kunne styre utviklingen i transportmiddelfordeling og utslipp fra transportsektoren, at kollektivtransporten gis en fullverdig plass i NTP 2014 -23, og da spesielt for å møte utfordringene i de store byene.

Belønningsordningene for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene er økt mye de siste årene og er et viktig virkemiddel for å stimulere byene til å tenke stort og ta i bruk sterke virkemidler. Ordningen er likevel ikke tilstrekkelig for å få den ønskede satsingen på kollektivtransport eller for å få tatt i bruk de mest effektive restriktive virkemidlene. De siste årene har kostnadsveksten knyttet til lønn, drivstoff og ulike statlige pålegg vært langt større en generell lønns- og prisvekst innen kommunesektoren, samtidig som økt passasjertall gir økte utgifter. Kollektivtrafikken utgjør dermed en stadig større andel av fylkeskommunens økonomi. Om nasjonale mål om klimakutt og mer kollektivbruk skal nås, må dette hensyntas økonomisk.

For å møte den sterke veksten i transporttettersspørselen rundt de større byområdene må derfor staten i større grad bidra til drift og investeringer i kollektivtrafikk. Dagens rammetilskudd til fylkeskommunene og belønningsordningen er ikke tilstrekkelig.

Arbeiderpartiet vil:

- At nasjonale mål om klimakutt og mer kollektivbruk skal nås, og at dette hensyntas økonomisk
- At staten skal bidra til å øke kollektivtransportens betydning i de største byene
- At staten bidrar til raskere og mer omfattende utbygging av kollektivinfrastruktur i de største byene

Arbeiderpartiet forventer at den kommende nasjonale transportplanen inneholder en satsing på infrastrukturtiltak for kollektivtransporten. I tillegg må planen inneholde en strategi for utbygging av gang- og sykkelveger og sikring av trygge skoleveger. Arbeiderpartiet vil utvide ungdomsrabattene.

Utvikling og bruk av ny teknologi og drivstoff

Både bilindustrien og drivstoffprodusenter må innrette seg på at det vil bli stilt stadig strengere miljøkrav til transportsektoren. Moderne biler forurenses mindre, bruker mindre drivstoff og flere kan benytte alternativer til bensin eller diesel. Det er helt sentralt at bensinstasjonene ser at framveksten av dette markedet er avhengig av et godt distribusjonsnett. De bør tilby ladestasjoner for el-biler og tanking av gass. Også innen ferjedrift blir det nå lagt økende vekt på miljøkrav. En rekke gassferjer er satt i trafikk, biodrivstoff vurderes og i 2011 lyses det ut en kontrakt med formål å finne det mest energi- og miljøeffektive ferjemateriellet til ferjesambandet Lavik – Oppedal i Sogn og Fjordane. Det er viktig at fylkeskommunene som kjøper av fergetransporttjenester legger inn miljøkrav i sine anbud. Den kompetansen staten har opparbeidet på miljø og ferjedrift må kunne benyttes av fylkeskommunene, som nå har ansvar for størstedelen av ferjedriften.

Arbeiderpartiet vil at omleggingen av bilavgiftene i miljøvennlig retning skal fortsette og ber om en helhetlig gjennomgang av avgiftene på både kjøretøy og drivstoff.

Arbeiderpartiet vil:

- Gå gjennom erfaringene med forskjellige modeller for organisering og finansiering av samferdselsprosjekter.
- Øke kollektivtransportens andel av transportarbeidet.
- Prioritere satsing på utbygging, vedlikehold og drift av jernbanestrekningene også i den neste nasjonale transportplanen.
- Gi drift og investeringer i kollektivtransporten en sentral del i Nasjonal transportplan 2014-23.
- At staten fortsatt skal belønne de byområdene som bevisst satser på kollektivtrafikken.
- Gjøre en helhetlig gjennomgang av avgiftene på både kjøretøy og drivstoff.

Mer trygghet - mindre kriminalitet

Arbeiderpartiet vil bekjempe og forebygge kriminalitet. Ofre for alvorlig kriminalitet og pårørende skal ivaretas. Forbrytelser skal oppklares raskt og lovbrutere straffes og rehabiliteres. Arbeiderpartiet ønsker en målrettet og balansert satsing på politiet, på domstolene og på kriminalomsorgen. Vi må forebygge bedre, oppklare mer, og reagere og rehabiliterer mer effektivt. God kriminalpolitikk er god velferdspolitik.

Et nært og sterkt politi

Arbeiderpartiet vil fortsette styrkingen av politiets budsjetter og bemanning. Fortsatt høye opptak ved politihøgskolen, og flere ansatte i politi- og lensmannsetaten er avgjørende for å følge opp målene i bemanningsrapporten "Politiet mot 2020" om to politifolk pr. 1000 innbyggere. Vi vil sikre raskere responstid over hele landet ved styrket vaksamarbeid, flere patruljer og mer tilgjengelig og operativ politiinnsats. Vi vil opprettholde en desentralisert politistruktur. Vi vil styrke nærpolitiet for å forebygge og bekjempe kriminalitet. Samtidig må vi sørge for en intensivert politiinnsats for å hindre at ny organisert kriminalitet får fotfeste i byer og regionsentre.

Mer politikraft

Politiet skal være effektivt, profesjonelt og serviceinnstilt. Arbeiderpartiet vil arbeide for å få mer politikraft fram mot 2029. Dette må bygges på en driftsanalyse av politi- og lensmannsetaten, en kriminalitetsstudie og fortsatt satsing på kompetanse, tilsyn og kontroll, utstyr, IKT og metoder. Det er avgjørende i bekjempelsen av alvorlig kriminalitet å få på plass den nye straffeloven og nye straffesakssystemer.

Omsorg for ofrene

Ofre for alvorlig kriminalitet skal få bedre oppfølging. Samarbeidet mellom politiet, kommunale og statlige etater om ettervern må utvikles og gjøres mer forpliktende. Vi vil videreutvikle rådgivningskontorene for kriminalitetsofre, slik at mennesker utsatt for alvorlig kriminalitet lettere kan få den hjelpen de trenger. Vi vil fortsette å styrke kriminalitetsofres rettigheter.

Kamp mot vold i nære relasjoner og voldtekt

Arbeiderpartiet vil fortsette, forsterke og forbedre innsatsen mot volden som særlig rammer kvinner og barn. Vold i nære relasjoner og voldtekt er svært alvorlig og omfattende kriminalitet. Politiets innsats for å forebygge oppklare og iredteføre flere saker må intensiveres. Politidistriktene skal ha familievoldskoordinatorer i full stilling, og egne team i de største politidistriktene. Det må utarbeides prosedyrer for avdekking, risikovurdering og trygghetsplanlegging ved vold i nære relasjoner. Kommunene kan spille en viktig rolle. Vi ønsker at alle kommuner utarbeider lokale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

Voldtekt er en særlig alvorlig form for kriminalitet som rammer offeret hardt, og som kan spre frykt og utrygghet i lokalmiljøet. Arbeiderpartiet vil styrke voldtektsofres rettssikkerhet, sørge for voldtekts- og voldsmottak over hele landet, samt at legevakt/akuttmottak har kompetanse og utstyr til å sikre bevis. Arbeiderpartiet vil følge opp Voldtektsutvalgets rapport. Regjeringen vil i det videre arbeidet fokusere på kompetanse, beskyttelse, sivile spor, helse og behandling hos alle aktørene i arbeidet for å bekjempe vold i nære relasjoner. Vi vil videreutvikle hjelpe- og behandlingstilbudet til menn som utøver vold.

Kamp mot organisert og økonomisk kriminalitet

Utviklingen av organiserte grenseoverskridende kriminelle nettverk som profitterer på menneskehandel, narkotika-, våpen og menneskesmugling er urovekkende. Den rå organiserte kriminaliteten er en trussel mot vårt åpne samfunn og skal bekjempes. Nye metoder skal tas i bruk, og tettere internasjonale og nasjonale samarbeidsstrukturer utvikles. Arbeiderpartiet vil prioritere innsatsen mot omreisende kriminelle bander, gjengkriminalitet, og vil hindre etablering av kriminelle MC-miljøer sentralt og lokalt. Etablering av en innsatsstyrke, DNA-reformen, effektiv bruk av ny teknologi og etterforskningsmetoder, bedre samarbeid mellom politidistriktene, og styrkingen av UP og Kripos er sentralt for å følge opp stortingsmeldingen om organisert kriminalitet.

Å bekjempe kriminelle nettverk er nært knyttet til bekjempelse av økonomisk kriminalitet, pulsåren i den organiserte kriminaliteten. Lokale politimyndigheters kompetanse må styrkes, samarbeidet med skattemyndigheter, trygdeetat og sosialmyndigheter må prioriteres. Økokrim må settes i stand til å avdekke og straffeforfølge de som har ressurser til å skjule sin kriminalitet.

Mindre kriminalitet – økt oppklaring

Arbeiderpartiet vil oppklare mer kriminalitet. Selv om kriminaliteten i Norge går ned, må nye metoder tas i bruk. DNA-reformen er et avgjørende verktøy i kampen for å oppklare mer samtidig som personvernet ivaretas. Politiet må ta i bruk nye metoder profesjonelt, effektivt og helhetlig, og sikres kompetanseutvikling og utstyr.

Effektive domstoler

Norge har blant Europas mest effektive domstoler. Vitner gir bedre og riktigere opplysninger kort tid etter hendelsen. Rask reaksjon mot lovbrutere er avgjørende. Raskere straffesaksbehandling krever satsing på IKT, kompetanse og bedre organisering mellom aktørene i domstolene. Vi ønsker økt bruk av videokonferanseteknologi. Arbeiderpartiet vil styrke den høyere påtalemyndighet.

Styrket soningskapasitet

Når politiet gjør en god jobb er mangel på tilstrekkelig varetekts- og soningskapasitet og en stor utfordring. På tross av etablering av 800 nye soningsplasser er det store kapasitetsutfordringer. Soningskøene må ikke bite seg fast på et høyt nivå. Vi vil ha en kriminalomsorg som kan ta seg av de til en hver tid straffedømte. Arbeiderpartiet vil utarbeide en konkret plan for ny varetekts- og soningskapasitet, økt bruk av alternative reaksjoner, og tiltak for å redusere bruken av varetekt. Ordningen med hurtigbehandling videreutvikles, slik at utlendinger som begår kriminalitet pågripes, pådømmes og sendes ut av landet så raskt som mulig. Ved tilslutning til EUs soningsoverføringsavtale og flere bilaterale avtaler skal flere sone i hjemlandet. For å sikre bemanning, kompetanse og tilgang på faglært personell skal fengselsutdanningen styrkes. Det skal gjennomføres en kompetanse- og bemanningsgjennomgang i fengslene og friomsorgen.

Innhold i soningen - styrket russatsing

Når over 60 prosent av de innsatte er rusavhengige og en stor andel kriminalitet er knyttet til rus, er det åpenbart at det er best å behandle menneskers rusavhengighet heller enn at de blir gjengangere i straffesystemet. Arbeiderpartiet vil fortsette den brede satsingen på rusfeltet.

Vi vil styrke helsetilbudet og etablere flere rusmestringssenheter. Vi ønsker mer bruk av alternative reaksjoner som samfunnsstraff, elektronisk hjemmesoning, soning i

behandlingsinstitusjon (§12), og dom til behandling (ND). Det er omsorg å stille krav. Vi vil kombinere alternative soningsformer for å få mennesker tilbake til samfunnet med strenge regler for permisjoner og prøveløslatelser for de hardeste kriminelle. Tilbakeføringsarbeidet skal styrkes mellom kriminalomsorgen og kommunale og statlige etater for å redusere gjengangerproblemene. Det lønner seg at innsatte får jobb, utdanning og bolig etter endt soning. Satsingen på skole og arbeidstrening i alle fengsler skal fortsette. Frivillige organisasjoner kan i denne sammenheng utgjøre en betydelig ressurs og kompetanse.

Samfunnssikkerhet og beredskap mot terror

Å skape sikkerhet og trygghet for befolkningen er grunnleggende. De som vil bruke vold og terror skaper utrygghet og frykt, og skal bekjempes og straffefølges. Vi har et ansvar for å være føre var. Å beskytte handler også om å forebygge, både her hjemme og internasjonalt. Et sterkt politi og en svært kompetent sikkerhetstjeneste skal beskytte befolkningen og bekjempe og begrense trusler om alvorlig kriminalitet som terror. For å styrke beredskapsarbeidet må det gjennomføres øvelser, og ansvarsfordeling og planer for å håndtere nasjonale og internasjonale hendelser oppdateres. Arbeiderpartiet vil styrke og modernisere Sivilforsvaret. Et effektivt og mobilt sivilforsvar, må sikres nødvendig kompetanse, øvelser og investeringer i utstyr og innsatsbekledning. Det forbyggende arbeidet for å redusere antall omkomne i brann skal fortsette. Kommunale brannvesen skal videreutvikles som den viktigste tekniske redningsressursen lokalt. Vi vil styrke kompetanse og øvingsaktivitet ved Norges Brannskole.

Forebygge bedre

Arbeiderpartiet vil følge opp forebyggingsstrategien: Fellesskap – trygghet – utjevning, videreutvikle politirådene og etablere målekriterier for forebyggende arbeid. Med gode velferdstilbud for alle kan mange av startblokkene for en kriminell løpebane fjernes. Det bør vurderes å iverksette konkrete forebyggingstiltak overfor straffedømtes pårørende og spesielt barn.

En framtid for norsk landbruk

Arbeiderpartiet har gjennom sin landbrukspolitikk over lang tid uttrykt tro på norsk landbruk, og partiet har en fortsatt utvikling av landbruket over hele landet som mål. Det vises til at det har vært forbedringer i vilkår for næringen under den rød-grønne regjeringen. Matproduksjon er en stor og viktig oppgave nasjonalt og globalt. Norske bønder har tro på framtiden. Landbruket skal produsere trygg mat, sikre matforsyningen, gi mangfold i kulturlandskapet og bidra til sysselsetting og bosetting over hele landet. Et robust landbruk er også viktig for andre næringer som næringsmiddelindustrien og reiseliv. For å kunne møte denne oppgaven, er det nødvendig med en landbrukspolitikk som gir næringen akseptable rammevilkår.

Arbeiderpartiet vil at følgende forhold blir vektlagt i den nye landbruksmeldingen:

1. Mål for matproduksjon

Det er et mål at man, innenfor de til enhver tid gjeldende handelspolitiske rammer, legger til rette for økt produksjon av landbruksvarer som det er et naturlig grunnlag for å produsere nasjonalt og som markedet etterspør. Selvforsyningsgraden bør derfor opprettholdes om lag på dagens nivå. Landbruksnæringen har selv ansvaret for å ivareta forholdet mellom produksjon og etterspørsel.

2. Differensiert matproduksjon over hele landet

Landbrukspolitikken må ha en slik innretning at det kan produseres mat over hele landet, og herunder må det arktiske landbruket få større oppmerksomhet. Ved siden av å utnytte naturressurser til matproduksjon, gir distriktslandbruket sysselsetting og bosetting, samt grunnlag for annen næringsvirksomhet. Dette vil også i større grad sikre at eierskap til landbrukseiendom og naturressurser holdes på lokale hender.

3. Lønnsomhet i landbruket

Næringens samlede lønnsomhet må bedres i årene som kommer. Bønder er selvstendige næringsdrivende med ansvar for egen inntekt. Gjennom landbrukspolitikken må rammevilkårene utformes slik at yrkesutøverne i landbruket kan få en inntektsutvikling på linje med andre grupper i samfunnet

4. Landbruksnæringens kapitalbehov

Landbruket har behov for bedre kapitaltilgang for å kunne gjøre nødvendige investeringer i driftsbygninger og driftsmidler.

5. Balanse mellom vern og bruk av naturressursene

Landbrukspolitikken må gi bidrag til å finne en balanse mellom bruk og vern av naturressursene. Dette gjelder rovviltforvaltning, båndlegging av areal og praktisering av inngrepsfrie soner i skogbruket.

Arbeiderpartiet vil ha levedyktige beitenæringer og rovdyrstammer i Norge og utøve en aktiv og målrettet rovdyrforvaltning i tråd med vedtatt bestandsmål, slik at konfliktnivået i landbruket blir redusert. Arbeiderpartiet mener at utmarksressursen må kunne utnyttes til beite. Vi vil ha gode erstatningsordninger.

For skogbruket som næring er det nødvendig å få mulighet til å utnytte skogen bedre som råstoffkilde og klimafaktor.

6. Jordvern

Med landets begrensede areal for matproduksjon, dyrket og dyrkbart areal utgjør 3% av landets totale areal, er det nødvendig med et sterkt jordvern.

7. Tollvern og markedsordninger

Det er avgjørende viktig at markedsordningene for landbruket videreføres, og at samvirkets rolle som markedsregulator sikres. Et sterkt importvern for landbruksprodukter må søkes opprettholdt. Ved en eventuell ny WTO-avtale vil vi bruke alle de virkemidler avtalen gir til å sikre norsk landsbruksproduksjon og norsk næringsmiddelindustri. Ved en slik avtale må det gis kompensasjon for tap av inntekt.

8. Rekruttering/kompetanse

For å få ungdom til å satse på landbruket, er det nødvendig med muligheter for utvikling av bred kompetanse og styrking av velferdsordninger, i tillegg til økonomiske forutsetninger.

9. Lovverk og eierrolle

Det er behov for å vurdere om aktuelle lovverk er tilpasset dagens situasjon i næring og samfunn. Dette gjelder jordlov, konsesjonslov og odelslov. Disse lovverk må legges til rette for at interesserte ungdommer/personer kan få plass i næringen.

Frivillig innsats i et levende sivilsamfunn

De medlemsbaserte frivillige organisasjonene gjør en stor innsats for levende lokalmiljø og er en viktig demokratisk ressurs i storsamfunnet. Det frivillige kultur- og organisasjonslivet skaper aktivitet og gir mulighet for deltakelse. Mange mennesker – unge og voksne – legger ned et stort frivillig arbeid i de medlemsbaserte organisasjonene. Flere organisasjoner legger i samarbeid med kommunene til rette for at folk kan bruke tid og krefter på å hjelpe andre, for eksempel gjennom frivilligsentralene eller annet frivillig og ikke-betalt arbeid. Frivillig innsats er viktige bidrag til å løse viktige samfunnsoppgaver som folkehelse og inkludering. Arbeiderpartiet vil støtte aktivt opp under et levende sivilsamfunn og et sterkt og selvstendig organisasjonsliv. Arbeiderpartiet vil stimulere til økt deltakelse også fra grupper som i dag faller utenfor det frivillige organisasjonssamfunnet.

Arbeiderpartiet vil legge til rette for at alle barn og unge gis muligheter til å delta og utvikle seg i samfunnet uavhengig av foreldrenes økonomiske og sosiale situasjon. Derfor skal barn av familier som lever på sosialstønad ha selvstendig rett til aktivitetsstøtte. Dette vil bidra til en mer mangfoldig frivillighet sektor.

Et funksjonelt frivillighetsregister

Frivillighetsregisteret ble etablert 1. januar 2009. Foreninger, stiftelser og aksjeselskap som driver frivillig virksomhet kan registreres i Frivillighetsregisteret, om de fyller vilkårene. Formålet med registeret er å forbedre og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter og å gi økt kunnskap om frivillig sektor. Frivillighetsregistret bør derfor være enklest mulig å bruke uten store kostnader for organisasjonene. Frivillighetsregistret bør også ta høyde for at i enkelte lag og foreninger er alle tillitsvalgte under 18 år.

Trappe opp momskompensasjonen til frivillig sektor

Regjeringen har økt merverdikompensasjonen til frivillig sektor med 212 millioner kroner i 2011. Til sammen får frivillig sektor merverdikompensasjon som tilsvarer en bevilgning på 608 millioner kroner i 2011. Denne satsingen for å styrke og bedre rammevilkårene til frivillig sektor er historisk og er en av hovedsatsingene i Kulturløftet. Målet for denne ordningen er å kompensere for utgifter som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. Arbeiderpartiet vil sikre at momskompensasjonsordningen trappes opp til 1,2 milliarder kroner i 2014.

Bedre vilkår for idretten

Idretten er vår største frivillige bevegelse. Norges Idrettsforbund har 2 millioner medlemskap, og flere hundre tusen frivillige bidrar hver uke til å skape et positivt aktivitetstilbud for barn, unge og voksne over hele landet. Idretten bidrar også til at vi når andre samfunns mål. Idretten er blant annet en viktig inkluderingsarena, bidrar til bedre folkehelse, fysisk aktivitet i skolen og SFO, og kan være et godt verktøy i arbeidet med å få flere tilbake i jobb (Aktiv på dagtid).

En av utfordringene for idretten er frafallet i ungdomsårene. Arbeiderpartiet vil derfor samarbeide med idretten om tiltak som kan redusere frafallet blant ungdom i idrett.

Gode og funksjonelle idrettsanlegg er det viktigste bidraget til idrettens arbeid med å skape gode aktivitetstilbud for barn og unge og for å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen. Det er derfor viktig at kommunene setter av arealer for idrettsanlegg. Det er også viktig å ta hensyn til idrettens egne prioriteringer av hvilke anlegg som bør bygges. De lokale idrettsrådene bør

trekkes med i arbeidet med arealplaner. Idrettsanlegg som bygges i tilknytning til skoler gir en bedre utnyttelse av anleggene totalt sett. Da kan skolene bruke anleggene til kroppsøving og andre aktiviteter på dagtid.

Mer til idrett og kultur – endring av tippenøkkelen

Arbeiderpartiet vil styrke idretten og det lokale frivillige kulturlivet ved å gi disse en større andel av Norsk Tippings overskudd (tippenøkkelen). Samtidig skal forpliktelsene i kulturløftet stå ved lag, og en prosent av statsbudsjettet skal gå til kultur innen 2014.

Arbeiderpartiet vil gradvis øke idrettens andel av overskuddet i Norsk Tipping til 64 prosent. Arbeiderpartiet ber regjeringen komme med en plan for en slik endring av tippenøkkelen i den varslede stortingsmeldingen om den statlige idrettspolitikken. Bygging og rehabilitering av idrettsanlegg, og arbeidet med å redusere frafallet i idrett blant ungdom må prioriteres. Omleggingen må også bidra til at idretten styrker arbeidet med å inkludere funksjonshemmede og grupper som i dag i liten grad deltar i idrettsaktiviteter. Også tiltak for å legge til rette for friluftsliv skal styrkes som den del av dette.

Endringen av tippenøkkelen der kulturens direkte andel øker til 18 prosent styrker det frivillige kulturlivet blant annet gjennom en styrking av Frifond som bidrar til å sikre barn og unge over hele landet et bredere og bedre lokalt fritidstilbud. Tilskuddet når ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag som arbeider for og med barn og unge under 26 år i lokalmiljøet.

Fortsatt grasrotandel

Den rød-grønne regjeringen har innført grasrotandelen, som gir spillere hos Norsk Tipping mulighet til å være med å bestemme hva noe av overskuddet skal gå til. Hver enkelt spiller kan velge hvilket lag eller forening som får fem prosent av spillerinnsatsen. Det vil si at dersom noen spiller Lotto for hundre kroner, går fem kroner til grasrotmottakeren. Og spilleren innsats, premie eller vinnnersjanse vil ikke reduseres. Om lag 650 000 spillere har tilknyttet seg grasrotandelen. Så langt i 2010 er det generert 224,1 millioner kroner til frivillige lag og foreninger gjennom grasrotordningen. Arbeiderpartiet vil opprettholde denne ordningen.

Arbeiderpartiet vil:

- Støtte aktivt opp under et levende sivilsamfunn og et sterkt og selvstendig organisasjonsliv.
- Stimulere til økt deltakelse også fra grupper som i dag faller utenfor det frivillige organisasjonssamfunnet.
- At barn av familier som lever på sosialstønad skal ha selvstendig rett til aktivitetsstøtte
- Fortsette etableringen av flere frivilligsentraler i kommunene.
- Forbedre og forenkle Frivillighetsregistret.
- Trappe opp momskompensasjonen for frivillig sektor.
- Samarbeide med idretten om tiltak som kan redusere frafallet blant ungdom.
- Legge vekt på idrettens egne prioriteringer av hvilke anlegg som bør bygges.
- Gradvis øke idrettens andel av overskuddet i Norsk Tipping til 64 prosent.
- Videreføre grasrotandelen i Norsk Tipping.
- Arbeide for et samarbeid mellom fylkeskommuner om bruk av kulturkort, der ungdom ofte oppsøker kulturtilbudet i nabofylker.
- Endre tippenøkkelen slik at idretten og det lokale frivillige kulturlivet får en større andel av Norsk Tippings overskudd.

Sjømat

Sjømatnæringen er viktig for Norge! Den er Norges nest største eksportnæring, og bidrar til inntekter og sysselsetting i hele landet, og spesielt i mange lokalsamfunn langs kysten. Arbeiderpartiets visjon er at Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon. Det innebærer at vi skal ligge i front kunnskapsmessig på områder som bærekraftig ressursbruk, havmiljø, klima, produktutvikling og marked.

Havbruksnæringen

Havbruksnæringen har hatt en sterk vekst de siste årene og har fortsatt stort potensial framover. Vi vil legge til rette for videre vekst i havbruksnæringen, men veksten skal skje innenfor miljømessige bærekraftige rammer. For å sikre dette må det utvikles indikatorer og mål for hva som er akseptabel miljøpåvirkning, og kriterier for lokalisering av oppdrettsanlegg av oppdrettsanlegg basert på en bredere økosystemtilnærming. Bærekraft er en forutsetning for oppdrett, og vi vil at en andel av konsesjonsvederlaget skal komme de berørte kystsamfunn til gode.

Villaksen

Villaksens tusenårige gener er for viktig til å bli utryddet. Trusselbildet til villaksen er sammensatt, men lus og rømninger fra havbruksnæringen er i noen områder blant de alvorligste. Regjeringen legger en bærekraftstrategi til grunn for sine krav og tiltak til oppdrettsnæringa. I disse dager er flere forslag og rapporter ute på høring, blant annet om strengere krav til teknisk standard på oppdrettsanleggene, lengre landfase for settefisk og ombærekraftig arealbruk i havbruksnæringa. Tiltakene som er foreslått oppfattes som positive. Både ut i fra et miljøperspektiv, og med hensyn til den betydning villaksen har som næringsgrunnlag på mange steder er det viktig at sterkere tiltak for å begrense smitte og rømming av oppdrettslaks blir ivarettatt.

Kystfolket og kystfiske

Fiskeressursene må forvaltes med sikte på høyest mulig langsiktig ressursuttak innenfor bærekraftige rammer, og et mest mulig stabilt uttak fra år til år. Vi vil ha en variert flåte og rettferdig fordeling av fiskeressursene som bidrar til å sikre lønnsomme bedrifter og sysselsetting langs kysten. Et viktig arbeid for å sikre ressursgrunnlaget vil være å fortsette kampen mot det ulovlige, uregulerte og urapporterte fisket.

Fiskeri- og havbruksnæringen skal videreutvikles ved å bygge på vårt fortrinn ved å bygge på fersk råstoff av høy kvalitet. Arbeiderpartiet vil jobbe for å sikre industrien stabil helårlig tilgang på råstoff. Det skal legges vekt på at norske sjømatprodukter møter forbrukernes krav til miljø, merking og sporbarhet.

Arbeiderpartiet vil sikre et tilfredsstillende kvotegrunnlag, fiskemuligheter og inntektsmuligheter for den minste flåten i de samiske områdene i oppfølgingen av kystfiskutvalgets innstilling.

Kysttorsk har vært og er grunnlaget for bosettingen langs kysten og må forvaltes med sikte på at kystflåten også i fremtiden kan livnære seg av den.. Fiske på kysttorsk bør beholdes passive redskaper og utøves bærekraftig. Den minste kystflåten skal også i fremtida ha en viktig rolle langs kysten. Arbeiderpartiet vil legge til rette for en utvikling som sikrer fornying og rekruttering av denne flåten innenfor rammen av gjeldende strukturpolitikk. Sikring av kysttorsken representerer store muligheter for arbeid for alle langs kysten.

1. Kysttorsken må som hovedregel forbeholdes kystflåten og komme den lokale befolkningen til gode.
2. Vi trenger mer kunnskap om notfiskets påvirkning for bestanden av kysttorsk.
3. Arbeiderpartiet skal være garantisten for at både kystflåten og landindustrien blir godt ivaretatt for å sikre levende kystsamfunn.

16. Krever veto mot EUs tredje postdirektiv

De negative konsekvensene ved å innføre EUs tredje postdirektiv er så store at regjeringen må gå inn for å benytte den demokratiske reservasjonsretten vi har i EØS avtalen.

Posttjenester er en viktig del av infrastrukturen i Norge og bidrar til at vi kan bo og jobbe i hele landet på like vilkår. En innføring av postdirektivet vil ramme servicenivået og kvaliteten på posttjenestene. Folk og næringsliv i distrikts- Norge vil få dyrere posttjenester i et liberalisert postmarked. Dagens postlov, konsesjon og enhetsporto er en garantist for at folk og næringsliv har tiltang til rimelige, likeverdige, gode og pålitelige posttjenester, slik at folk kan jobbe og bo i hele landet. Alt dette må revideres og endres ved en eventuell liberalisering av postmarked. Det som står på spill er et av verdens beste posttilbud.

LO-kongressen i 2009 vedtok at det er aktuelt å bruke reservasjonsretten og at innføringen av postdirektivet måtte utsettes i påvente av grundigere utredninger.

I Soria Moria 2 er det slått fast at regjeringen gjennom konsesjon vil sikre opprettholdelse av de samfunnspålagte oppgavene Posten har, og legge frem forslag til ny postlov for å opprettholde et likeverdig tilbud av posttjenester i hele landet til lik pris. Før endelig beslutning vil regjeringen innhente kunnskap og utrede konsekvenser ved en eventuell implementering av postdirektivet.

I tråd med LO-kongressens vedtak og Soria Moria 2, har regjeringen ved Samferdselsdepartementet fått utført hele fem forskjellige utredninger. Regjeringen har med dette fått svar på alt som var etterspurt. Utredningen har i klartekst konkludert med følgende:

- Statens kostnader til kjøp av ulønnsomme posttjenester er beregnet til å øke dramatisk ved å opprettholde posttjenestene på dagens nivå dersom man implementerer EUs tredje postdirektiv.
- Faren for sosial dumping er stor. Det kan vises til at samtlige EU-land som har liberalisert brevpostmarkedet de siste årene har fått sosial dumping blant postansatte.
- De juridiske sidene ved å benytte reservasjonsretten mot direktivet er også vurdert. Konklusjonen er at de juridiske konsekvensene er minimale. Postsektoren er et område som er lett å avgrense.

17. Styrt avvikling av pelsdyroppdrett etter en overgangsperiode med omstillingsmidler

Arbeiderpartiet mener det er forbundet med store utfordringer innen dyrevelferd i pelsdyrnæringen - noe både Den norske veterinærforening og Veterinærinstituttet har påpekt. Brudd på gjeldende regler i bransjen har vært avdekket gjentatte ganger, både gjennom media og av Mattilsynet. Næringen har fått flere sjanser til å forbedre forholdene uten å kunne vise til gode nok resultater.

I all hovedsak, drives næringen i dag på deltid i tillegg til annen næringsvirksomhet. I løpet av de siste ti årene har over halvparten av pelsdyrfarmene i landet blitt lagt ned, og det er nå rundt kun 300 pelsfarmer i drift.

Samtidig har holdningene til dyrevelferd vært i utvikling siden driftsformen ble etablert på 1930-tallet. Arbeiderpartiet mener at sannsynligheten for at pelsdyroppdrett skal kunne drives i overensstemmelse med dagens krav til etisk dyrehold, virker liten.

Arbeiderpartiet går inn for en styrt avvikling av pelsdyrnæringen.

Omstillingsmidler for etablering av ny landbruksvirksomhet basert på gårdsbruket sine ressurser, blir stilt til rådighet i avviklingsperioden.

Arbeiderpartiet vil gjennom dette at storsamfunnet viser ansvar for næringsutøverne, samtidig som hensynet til dyrevelferden ivaretas.

18. Tannhelse

Målet om et likeverdig helsetilbud gjelder også tannhelse. Arbeiderpartiets mål er derfor at tannhelse skal bli en del av det offentliges ansvar på lik linje med de øvrige helsetjenester. Arbeiderpartiet vil at fellesskapet gradvis skal ta et større ansvar for tannhelsetjenesten. Vi vil satse videre på utdanning av tannhelsepersonell. Det er viktig å få fortgang i arbeidet med å utrede ulike modeller for finansiering av tannbehandling og ulike modeller for egenandelstak eller skjermingsordninger. I det videre arbeidet med dette området, vil vi også prioritere å etablere gratis årlig tannhelsekontroll for eldre over 75 år, utvide tannhelsetilbudet for psykisk syke med en alvorlig diagnose, at de som deltar i NAV s kvalifiseringsprogram skal ha gratis tannbehandling på linje med dem som har sosialhjelp som hovedinntektskilde. Vi vil også innføre ordninger som gir unge under 25 år rimeligere tannhelsetjenester. Vi vil ha en elektronisk prisportal slik at forbrukerne lettere kan orientere seg om hvilke priser og behandlingsmetoder den enkelte tannlege tilbyr.

19. Forslag som er oversendt sentralstyret

Forslag nr. 11 fra Helge Stoltenberg, Oslo

Ja til flere Ønskebarn

Forslag nr. 28 fra Jens Petter Hagen, Akershus

Fagopplæringens samfunnsansvar

Forslag nr. 7.45 fra Vest-Agder Arbeiderparti

Like vilkår for alle universiteter